

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра економіки і права

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (ім'я та прізвище)

« ____ » _____ 2025 р.

«До захисту допущено»

В. о. завідувача кафедри

_____ Юлія ЛЕВЧЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

« ____ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Економіка та правове забезпечення бізнесу»
на тему: « Економіко-правове забезпечення та використання фінансових ресурсів на підприємстві»

Виконала здобувачка 4 курсу групи ПЕ-4-2

Олексієвець Ольга Віталіївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник Рябенко Володимир Володимирович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Консультант Слободян Володимир Ярославович
(ім'я та прізвище)

_____ (підпис)

Рецензент _____
(ім'я та прізвище)

_____ (підпис)

Я, як здобувачка Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувачка _____
(підпис)

Київ – 2025 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління	
Кафедра	Економіки і права
Освітній ступінь	Бакалавр
Спеціальність	051 «Економіка» (шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка та правове забезпечення бізнесу» (назва)	

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувач кафедри економіки і права

Юлія ЛЕВЧЕНКО

«01» листопада 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Олексієвець Ольга Віталіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Економіко-правове забезпечення та використання фінансових ресурсів на підприємстві»

керівник роботи: Рябенко Володимир Володимирович, доц., к. екон. н.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «01» листопада 2024 року №928-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 02.06.2025 року,

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансові та статистичні звітність за 2022-2024 роки ТОВ «Пирятинський сирзавод», мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Теоретичні основи формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві. 1.1. Економічна сутність, класифікація та значення фінансових ресурсів підприємства. 1.2. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів. 1.3. Методи оцінювання ефективності формування та використання фінансових ресурсів. 1.4. Нормативно-правове забезпечення формування та використання фінансовими ресурсами підприємства. Висновки до розділу 1. Розділ 2. Аналіз формування та використання фінансових ресурсів та господарської діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». 2.1. Характеристика діяльності та техніко-економічні показники ТОВ «Пирятинський сирзавод». 2.2. Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства. 2.3. Оцінка структури, джерел формування та використання фінансових ресурсів підприємства. 2.4. Ефективність формування та використання фінансовими ресурсами на прикладі ТОВ «Пирятинський сирзавод». 2.5 Правове регулювання діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». Висновки до розділу 2. Розділ 3. Напрями удосконалення формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «Пирятинський сирзавод». 3.1. Проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємства. 3.2. Реструктуризація виплат за облігаціями з метою стабілізації

фінансового стану підприємства.3.3. Обґрунтування впливу запропонованих заходів на фінансову стійкість і результати діяльності підприємства. Висновок до розділу 3. Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу: _____ рисунків, таблиць, додатки

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>п.п.1.4</i>	Слободян В.Я.	22.04.2025	28.04.2025
<i>п.п.2.5</i>	Слободян В.Я.	24.05.2025	27.05.2025

7. Дата видачі завдання _____ 01 листопада 2024 року _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	01.03.2025 р.	виконано
2	Написання розділу 1	19.03.2025 р.	виконано
3	Робота над розділом 2	30.04.2025 р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	25.05.2025 р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	01.06.2025 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	02.06.2025 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	09.06.2025 р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	10.06.2025 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	11.06.2025 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	12.06.2025 р.	виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Олексієвець О.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Рябенко В.В.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Олексівець О.В. Економіко-правове забезпечення та використання фінансових ресурсів на підприємстві. НУХТ.2025.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретико-методичні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства, зокрема розглянуто економічну сутність, класифікацію, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів, методи оцінювання їх ефективності, а також нормативно-правове регулювання фінансових відносин на підприємствах.

Проаналізовано господарську діяльність та фінансове забезпечення ТОВ «Пирятинський сирзавод». Описано загальну характеристику підприємства, наведено техніко-економічні показники, здійснено аналіз складу і динаміки активів, джерел формування фінансових ресурсів, оцінено ефективність їх використання та правове забезпечення діяльності підприємства.

Запропоновано напрями удосконалення процесу формування та використання фінансових ресурсів, зокрема – покращення структури капіталу, оптимізація джерел фінансування та підвищення фінансової стійкості підприємства.

Кваліфікаційна робота викладена на 94 сторінках комп'ютерного тексту. Складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Ключові слова: фінансові ресурси, джерела фінансування, фінансова стійкість, активи, прибуток, капітал, правове забезпечення, ефективність.

ANNOTATION

Oleksiievets O.V. Economic and Legal Support and Use of Financial Resources at the Enterprise. NUFT. 2025.

The qualification paper explores the theoretical and methodological foundations of the formation and use of financial resources at the enterprise. The study examines the economic essence, classification, sources of formation, directions of use, efficiency assessment methods, and legal regulation of financial relations in enterprises.

The paper analyzes the economic activity and financial provision of Pyriatyn Cheese Plant LLC. The general characteristics of the enterprise are described; technical and economic indicators are provided; the structure and dynamics of assets, sources of financial resources, and the efficiency of their use are analyzed, as well as the legal support of the enterprise's operations.

Directions for improving the formation and use of financial resources are proposed, including optimizing the capital structure, financing sources, and enhancing the enterprise's financial stability.

The qualification paper comprises 94 pages of computer-typed text. It consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and appendices.

Keywords: financial resources, financing sources, financial stability, assets, profit, capital, legal support, efficiency.

ЗМІСТ

ВСТУП..... 7

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ..	10
1.1. Економічна сутність, класифікація та значення фінансових ресурсів підприємства	10
1.2. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів.	14
1.3. Методи оцінювання ефективності формування та використання фінансових ресурсів.....	19
1.4. Нормативно-правове забезпечення формування та використання фінансовими ресурсами підприємства	23
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД».....	30
2.1. Характеристика діяльності та техніко-економічні показники ТОВ «Пирятинський сирзавод»	30
2.2. Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства.....	36
2.3. Оцінка структури, джерел формування та використання фінансових ресурсів підприємства	46
2.4. Ефективність формування та використання фінансовими ресурсами на прикладі ТОВ «Пирятинський сирзавод»	54
2.5. Правове регулювання діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»	69
Висновки до розділу 2	72
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД».....	74
3.1. Проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємства	74
3.2. Реструктуризація виплат за облігаціями з метою стабілізації фінансового стану підприємства	79
3.3. Обґрунтування впливу запропонованих заходів на фінансову стійкість і результати діяльності підприємства	82
Висновки до розділу 3	87
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТКИ.....	97

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансові ресурси є основою діяльності будь-якого підприємства, забезпечуючи його функціонування, розвиток та конкурентоспроможність. В умовах сучасної ринкової економіки, що характеризується високим рівнем нестабільності, жорсткою конкуренцією та змінами в законодавчому регулюванні, питання ефективного формування та використання фінансових ресурсів набувають особливої значущості.

З одного боку, підприємства стикаються з проблемами недостатності фінансових ресурсів, що обмежує їхню інвестиційну діяльність, знижує рівень ліквідності та фінансової стійкості. З іншого боку, сучасні економіко-правові механізми відкривають можливості для залучення додаткових джерел фінансування, оптимізації податкового навантаження та підвищення ефективності управління фінансами. Актуальність дослідження також обумовлена необхідністю вдосконалення правового регулювання фінансових відносин на підприємстві. Часті зміни у законодавстві, зокрема в податковій, бюджетній та фінансовій сферах, вимагають системного аналізу їхнього впливу на діяльність підприємств та пошуку оптимальних шляхів адаптації до нових умов. Таким чином, дослідження економіко-правових аспектів формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві є своєчасним і необхідним. Воно сприятиме підвищенню ефективності фінансового менеджменту, забезпеченню фінансової стабільності підприємств та їхньої адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

Питаннями формування та використання фінансових ресурсів займалися такі вітчизняні вчені, як М. Д. Білик, І. О. Бланк, О. Д. Василик, І. В. Зятковський, Л. О. Лігоненко, В. М. Опарін, К. В. Павлюк, А. М. Поддєрьогін та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження економіко-правових аспектів формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві з метою визначення ефективних механізмів та правових інструментів для

забезпечення стабільного фінансового розвитку підприємств в умовах ринкової економіки.

Завдання роботи:

1. Оцінити теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів на підприємствах.
2. Проаналізувати існуюче законодавче регулювання фінансових відносин на підприємствах.
3. Виявити проблеми та недоліки в економіко-правовому забезпеченні фінансових процесів підприємства.
4. Розробити пропозиції та рекомендації щодо удосконалення економіко-правового забезпечення фінансових ресурсів на підприємствах.
5. Визначити основні чинники, що впливають на ефективність використання фінансових ресурсів в умовах змінної економічної ситуації.

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси ТОВ «Пирятинський сирзавод», а також економіко-правові процеси, які регулюють їх формування, розподіл та використання в умовах ринкової економіки.

Предметом дослідження є економіко-правове забезпечення формування та використання фінансових ресурсів на підприємствах.

Для досягнення мети дослідження були використані такі методи наукового дослідження: Аналіз – для дослідження існуючих економічних і правових нормативів, а також практик формування та використання фінансових ресурсів. Синтез – для узагальнення результатів досліджень та формулювання рекомендацій щодо удосконалення фінансових відносин на підприємствах. Порівняльний метод – для аналізу різних підходів до фінансового регулювання на підприємствах в Україні та інших країнах. Метод статистичного аналізу – для оцінки ефективності фінансових стратегій та політик на підприємствах.

Теоретичну основу дослідження складають роботи вітчизняних та зарубіжних вчених з економіки, фінансів та права, що стосуються управління фінансовими ресурсами на підприємствах, а також аналізу економіко-правових механізмів. Основними джерелами є: Законодавчі акти України (Закони України,

Податковий кодекс, Бюджетний кодекс тощо). Наукові публікації та підручники з економіки підприємства, фінансового менеджменту та корпоративного права. Праці вітчизняних та міжнародних авторів з теорії фінансів, економічної теорії та права.

Методологічною основою є теорія системного аналізу та економічного і правового забезпечення функціонування підприємств.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати можуть бути використані для: Удосконалення фінансового управління на підприємствах шляхом оптимізації процесів формування та використання фінансових ресурсів. Розробки рекомендацій для законодавців щодо вдосконалення правового регулювання фінансових відносин на підприємствах. Проведення консультацій з підприємствами, які мають потребу в адаптації до нових умов ринку та правових змін.

Структура роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів із підпунктами, загального висновку та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи складає 100 сторінок, включаючи 6 рисунки та 16 таблиць, що ілюструють основні результати дослідження.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність, класифікація та значення фінансових ресурсів підприємства

Нечипоренко А. В. [1], Рибалкіна Н. О. [2] визначають фінансові ресурси підприємства як сукупність усіх грошових коштів, які підприємство має на певну дату внаслідок здійснення своєї основної, фінансової та інвестиційної діяльності. Це означає, що фінансові ресурси виникають і накопичуються в процесі різних видів діяльності підприємства. Таке визначення акцентує увагу на тому, що фінансові ресурси є не статичними, а динамічними, змінюючись із часом залежно від результатів операційної та інвестиційної діяльності.

Мішина С. В. трактує фінансові ресурси підприємства як сукупність грошових коштів, що перебувають у фондовій та нефондовій формі або перетворені у матеріалізовану форму [3]. Вони призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення поточних витрат і забезпечення розширеного відтворення. Це визначення підкреслює важливість різних форм фінансових ресурсів, таких як фонди або матеріалізовані активи, а також роль цих ресурсів у забезпеченні стабільного функціонування підприємства, зокрема для виконання фінансових зобов'язань і розвитку.

Павлюк К. В. визначає фінансові ресурси підприємства як грошові нагромадження та доходи, що утворюються в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту і зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших потреб [4]. Це визначення акцентує увагу на ролі фінансових ресурсів у економічних процесах, зокрема в розподілі національних доходів та їх використанні для відтворення виробничих процесів та задоволення потреб підприємства.

Рибалко Н. О. трактує фінансові ресурси як сукупність активів підприємства, сформованих із зовнішніх та внутрішніх джерел, що знаходяться в розпорядженні підприємства на правах власності або тимчасового володіння [2]. Ці ресурси використовуються для погашення фінансових зобов'язань і забезпечення безперервності функціонування підприємства. Важливою є ідея тимчасового володіння активами, що надає підприємствам гнучкість у використанні фінансових ресурсів, не тільки на основі власних коштів, але й за рахунок залучених джерел.

Бердар М. М. визначає фінансові ресурси підприємств як їх власний та залучений грошовий капітал, який використовується для формування власних активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання доходу. Це визначення наголошує на подвійній ролі фінансових ресурсів, як на засобах для формування активів підприємства, так і на важливості їх використання для забезпечення прибутковості підприємства через ефективну виробничу і фінансову діяльність [5].

Риценко Л. Л., Деркач Л. С. визначають фінансові ресурси корпоративного підприємства як усі надходження суб'єкта господарювання, які перебувають у децентралізованих фондах грошових коштів або в нефондовій формі. Вони використовуються для покриття потреб підприємства та виконання фінансових зобов'язань з метою забезпечення розширеного відтворення [6]. Це визначення підкреслює важливість не тільки фондів, але й нефондових коштів, які підприємство може використовувати для розвитку та стабільного функціонування.

Масюк Ю. В., Шкода А. В. визначають фінансові ресурси як грошові доходи, накопичення та надходження, що перебувають у власності або користуванні суб'єктів господарювання. Це визначення концентрується на тому, що фінансові ресурси можуть бути як наявними в руках підприємства, так і перебувати в його користуванні через різні форми. Це дозволяє підприємствам використовувати ресурси без необхідності їх прямого володіння, зокрема через оренду або інші схеми [7].

Петрук О. М., Трусова Н. В., Полчанов А. Ю., Довгалюк В. В. зосереджуються на специфічному контексті електротранспортних підприємств і визначають фінансові ресурси цих підприємств як сукупність коштів, які використовуються для забезпечення сталого функціонування суб'єкта господарювання та мають цільовий характер [8]. Важливим аспектом є цільова природа цих ресурсів, що означає їх спрямування на конкретні цілі, зокрема на забезпечення стабільності та розвитку підприємства в умовах специфічної діяльності.

Адонін С. В., Касімова Т. О. визначають фінансові ресурси як накопичені та авансовані в економічну діяльність грошові засоби, що надходять з власних, залучених та позикових джерел. Вони знаходяться в розпорядженні підприємства і можуть задовольняти економічні інтереси та потреби власників і інших зацікавлених осіб [9]. Таке визначення робить акцент на тому, що фінансові ресурси включають не тільки кошти, які підприємство заробило самостійно, але й ті, що були залучені або позичені, що розширює можливості для діяльності.

Гуржий Т. О. трактує фінансові ресурси як накопичені підприємством грошові засоби та інші ресурси, що перебувають у його розпорядженні і є основою його життєдіяльності [10]. Ці ресурси призначені для реалізації потенціалу підприємства, що підкреслює їх роль у забезпеченні сталого розвитку та функціонування підприємства. Визначення акцентує увагу на тому, що фінансові ресурси є основою для досягнення стратегічних цілей і забезпечення безперервної діяльності підприємства.

Динамічний підхід до сутності фінансових ресурсів, який використовують Гриценко Л. Л. та Деркач Л. С., полягає в тому, що фінансові ресурси розглядаються як усі надходження суб'єкта господарювання. Це означає, що фінансові ресурси мають не лише статичний характер, коли аналізуються на певний момент часу, а й динамічний — через потік грошових коштів, який підприємство отримує протягом певного періоду. Це підкреслює

важливість розгляду не лише обсягу фінансових ресурсів на певну дату, але й аналізу їх змін та динаміки [11].

Для оцінювання фінансових ресурсів за динамічним підходом важливо звертати увагу на надходження з звіту про рух грошових коштів. Цей звіт дає чітке уявлення про потоки грошових коштів підприємства, що дозволяє здійснювати детальний аналіз фінансових ресурсів, які надходять від різних джерел, таких як операційна діяльність, інвестиційна діяльність та фінансування. Оцінювання надходжень саме за цим звітом дозволяє більш точно відслідковувати не тільки наявні ресурси, але й їх зміну протягом певного періоду.

Сутність фінансових ресурсів підприємства в рамках цього підходу розкривається як сукупність усіх джерел надходжень, які підприємство використовує для покриття своїх поточних витрат, виконання фінансових зобов'язань та для забезпечення розвитку через інвестиції чи розширене відтворення. Ці ресурси не є статичними, а постійно змінюються залежно від динаміки фінансових потоків, тому важливо враховувати їх динамічний характер при прийнятті управлінських рішень [12].

Класифікація фінансових ресурсів за динамічним підходом базується на різних формах їх надходження та використання. Так, вони можуть бути класифіковані за джерелами (власні, позикові, залучені), а також за призначенням (для поточних витрат, для інвестиційних цілей, для покриття зобов'язань). Крім того, важливо враховувати етапи їх використання: чи використовуються вони для покриття оперативних витрат, чи для довгострокових інвестицій, що може вплинути на фінансову стабільність підприємства.

Значення фінансових ресурсів підприємства полягає в тому, що вони є основою для його життєдіяльності та розвитку. Завдяки ефективному управлінню фінансовими потоками підприємство здатне забезпечити безперервність своєї діяльності, покрити поточні потреби, а також інвестувати в розширене відтворення. Динамічний підхід дозволяє краще оцінювати фінансову

ситуацію підприємства на різних етапах його діяльності, допомагаючи своєчасно реагувати на зміни в грошових потоках і коригувати стратегії фінансування та інвестицій [13].

Отже, підсумовуючи, фінансові ресурси підприємства є важливим елементом для забезпечення його стабільної діяльності та розвитку. Вони включають всі грошові кошти, які підприємство отримує в результаті своєї операційної, інвестиційної та фінансової діяльності і використовує для покриття поточних витрат, виконання фінансових зобов'язань і забезпечення розширеного відтворення. Класифікація фінансових ресурсів дозволяє виділяти різні джерела їх утворення, такі як власні, позикові та залучені кошти, що допомагає підприємству правильно розподіляти ресурси для досягнення своїх стратегічних цілей.

Значення фінансових ресурсів для підприємства полягає не тільки в забезпеченні його поточної діяльності, а й у можливості інвестувати в розвиток, інновації та адаптацію до змін на ринку. Завдяки ефективному управлінню фінансовими ресурсами підприємство може забезпечити свою конкурентоспроможність і стабільність у довгостроковій перспективі. Тому правильне оцінювання і використання фінансових ресурсів є ключем до успіху підприємства на ринку.

1.2. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів

Джерела формування фінансових ресурсів підприємства можна розподілити на власні та залучені кошти. Кожен із цих типів ресурсів має своє значення, а також особливості щодо використання та управління. Власні кошти — це ресурси, які формуються на основі діяльності самого підприємства і належать йому на правах власності. Вони є основою фінансової стабільності та незалежності підприємства. До власних коштів можна віднести: Статутний капітал — це кошти, що вносяться засновниками підприємства під час його

створення або під час додаткових випусків акцій. Цей капітал є базовим для здійснення підприємницької діяльності та забезпечує фінансову стійкість на початкових етапах [14].

Нерозподілений прибуток (резерви) — це прибуток, який залишається після сплати податків і розподілу на дивіденди, і який може бути використаний для фінансування інвестиційних проєктів, покриття збитків або забезпечення подальшого розвитку підприємства. Ці кошти надають підприємству більшу свободу в прийнятті рішень щодо фінансування. Амортизаційні відрахування — кошти, що утворюються за рахунок амортизації основних засобів підприємства. Ці кошти сприяють відновленню основних засобів або можуть бути використані для інших інвестицій. Резервні фонди — це кошти, які створюються підприємством для покриття непередбачених витрат, що можуть виникнути в процесі його діяльності.

Залучені кошти — це фінансові ресурси, які підприємство отримує від зовнішніх джерел, і вони можуть бути як короткостроковими, так і довгостроковими. Цей тип ресурсів має важливе значення для розвитку підприємства, оскільки вони дозволяють залучити додаткові кошти для розширення або покриття поточних витрат. До залучених коштів відносяться:

Кредити та позики — це фінансові ресурси, які підприємство отримує від банків чи інших фінансових установ на умовах повернення з процентами. Кредити можуть бути як короткостроковими, так і довгостроковими, і використовуються для поповнення обігових коштів, інвестицій у нові проєкти чи оновлення основних засобів. Облігації — це боргові зобов'язання, що випускаються підприємством для залучення коштів від інвесторів. Підприємство зобов'язується виплатити інвестору номінальну вартість облігації в кінці терміну, а також нараховувати відсотки [15].

Інвестиції від акціонерів (залучений капітал) — підприємство може залучити кошти через випуск акцій, що дає змогу отримати фінансування від акціонерів, які в обмін на свої кошти отримують частку в компанії. Це дозволяє підприємству залучати великі суми фінансування без необхідності виплати

відсотків або погашення, як у випадку з кредитами. Лізинг — фінансовий ресурс, що дозволяє підприємствам користуватися необхідним майном (наприклад, технікою, обладнанням або транспортними засобами), не маючи змоги або бажання придбати його за готівку. Лізинг є формою залученого фінансування, де підприємство виплачує орендні платежі за використання майна протягом визначеного періоду [16].

Збалансоване використання власних та залучених коштів має важливе значення для підтримки фінансової стабільності підприємства. Власні кошти забезпечують фінансову незалежність і гнучкість, дозволяють підприємству зберігати контроль над своїми активами і знижують ризики залежності від зовнішніх фінансових джерел. Однак у разі потреби у великих інвестиціях або в умовах обмеженості власних коштів, залучені кошти стають важливим інструментом для фінансування розвитку підприємства.

З іншого боку, надмірна залежність від залучених коштів може призвести до підвищення фінансових ризиків через необхідність виплати відсотків і повернення боргів. Тому підприємствам важливо стратегічно поєднувати обидва джерела фінансування, щоб забезпечити фінансову стійкість і здатність адаптуватися до змінюваних умов ринку [17].

Власні ресурси підприємства — це кошти, які генеруються в процесі його діяльності, такі як статутний капітал, нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування тощо. Перевагою власних ресурсів є їх незалежність від зовнішніх факторів. Підприємство може використовувати ці кошти без необхідності повертати їх або виплачувати проценти. Це забезпечує фінансову стабільність і мінімізацію зовнішніх ризиків. Однак недоліком є те, що власні кошти обмежені можливостями підприємства, і для забезпечення великих інвестицій часто їх недостатньо. Крім того, накопичення таких коштів займає час і може призводити до уповільнення темпів розвитку.

Банківські кредити є одним із основних джерел зовнішнього фінансування. Перевагою є те, що підприємство може швидко отримати необхідну суму для реалізації інвестиційних проєктів або покриття поточних

витрат. Це дозволяє прискорити розвиток, не чекаючи накопичення власних коштів. Однак основним недоліком є обов'язок повернення боргу з процентами, що створює фінансовий тиск на підприємство, особливо в умовах економічної нестабільності. Також існує ризик відмови в кредитуванні або висока процентна ставка, що робить залучення коштів менш вигідним [18].

Державні субсидії та гранти є популярними джерелами фінансування для підприємств, особливо в специфічних секторах економіки, таких як сільське господарство або інноваційні технології. Перевагою є те, що ці кошти не потрібно повертати, і вони можуть бути використані на розвиток конкретних проєктів. Недоліком є складність у отриманні субсидій та грантів, оскільки вони зазвичай мають чітко визначені умови і вимоги. Крім того, існує залежність від державної політики, що може змінюватися, і доступність фінансування може бути обмежена.

Процес формування і використання фінансових ресурсів підприємств залежить від численних факторів, які поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні фактори мають прямий вплив на ефективність управління фінансами підприємства. До таких факторів відносяться організація управління фінансовими ресурсами, налагодження зв'язку між збутом і виробництвом, а також якість фінансового, податкового та управлінського обліку [19]. Ці аспекти забезпечують підприємству належний контроль за витратами та доходами, що дозволяє досягти фінансової стабільності. Крім того, важливу роль відіграє цінова політика підприємства, оскільки правильне ціноутворення безпосередньо впливає на обсяги продажів і прибутковість. Оцінка цін конкурентів і якість системи маркетингу дозволяють підприємству бути конкурентоспроможним, що також сприяє ефективному використанню фінансових ресурсів. Не менш важливою є кваліфікація та мотивація персоналу, оскільки висококваліфіковані працівники здатні більш ефективно управляти ресурсами та оптимізувати витрати.

Зовнішні умови, такі як бюджетно-податкова політика держави та стан економічного розвитку, теж мають значний вплив на фінансові ресурси

підприємств. Зміни в податковому законодавстві, ставки податків, а також державні субсидії чи пільги можуть як стимулювати, так і обмежувати фінансові можливості підприємства. Наприклад, підвищення податків може призвести до зниження чистого доходу і обмежити можливості для інвестування в розвиток. Крім того, соціально-економічна ситуація в країні, політична стабільність і рівень інфляції мають безпосередній вплив на вартість фінансових ресурсів та можливості їх залучення. В умовах високої інфляції підприємства можуть стикатися з підвищеними витратами на виробництво, що потребує перегляду фінансових стратегій [20].

У довгостроковому періоді ефективність функціонування підприємства залежить від рівня використання фінансових ресурсів, а також від здатності підприємства адаптуватися до змінних зовнішніх і внутрішніх умов. Високі темпи розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємства вимагають стратегічного підходу до формування фінансових ресурсів. Стратегія повинна бути спрямована на забезпечення стабільного зростання прибутку, мінімізацію фінансових ризиків і підтримку необхідного рівня ліквідності. Це вимагає комплексного підходу до управління фінансами, враховуючи не тільки поточні потреби підприємства, але й майбутні перспективи розвитку.

Отже, підсумовуючи, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства є важливими аспектами, які безпосередньо впливають на його економічну стабільність та розвиток. Джерела формування фінансових ресурсів можуть бути власними (прибуток, амортизаційні відрахування, резерви) та залученими (банківські кредити, емісія акцій, державні субсидії тощо). Кожне з цих джерел має свої переваги і недоліки, залежно від умов фінансового середовища та стратегії підприємства.

Напрями використання фінансових ресурсів включають забезпечення безперервності функціонування підприємства, покриття поточних витрат, здійснення інвестицій, погашення фінансових зобов'язань, а також забезпечення розширеного відтворення виробничих потужностей. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє підприємствам досягти високих темпів

розвитку, підвищити конкурентоспроможність і забезпечити прибутковість на довгострокову перспективу.

Враховуючи внутрішні та зовнішні чинники, такі як якість управлінського обліку, цінова політика, правове поле та економічна ситуація в країні, підприємства повинні адаптувати свої фінансові стратегії до змінюваних умов для максимізації використання наявних фінансових ресурсів. Правильне поєднання внутрішніх і зовнішніх факторів визначає успіх підприємства на ринку та його здатність до стабільного росту.

1.3. Методи оцінювання ефективності формування та використання фінансових ресурсів

Фінансовий стан підприємства безпосередньо залежить від результативності його господарської діяльності. Якщо підприємство має незадовільний фінансовий стан, це може призвести до зниження зовнішніх фінансових надходжень, таких як інвестиції або кредити. Це, в свою чергу, впливає на обсяг випуску продукції та знижує потенціал для подальшого зростання. Погіршення фінансової ситуації обмежує доступ до необхідних ресурсів, що негативно позначається на виробничих потужностях підприємства. Відсутність ефективного управління фінансами може призвести до неефективного використання наявних ресурсів. Як наслідок, підприємство втрачає конкурентоспроможність та здатність підтримувати свою стабільність на ринку.

Дорохова Л. М. та Недільська Л. В. підкреслюють важливість проведення якісного аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства через кілька основних критеріїв: стійкість, платоспроможність та ділова активність. Вони вважають, що ці показники повинні бути розглянуті через призму структури капіталу, ліквідності та оборотності. Таке поєднання дозволяє всебічно оцінити вплив якості управління на фінансові результати підприємства, зокрема на рівень рентабельності та динаміку його розвитку. За допомогою цього

аналізу можна більш точно оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для досягнення прибутку [20].

Дослідження Гвоздей Н. І., Бондарчука І. С. та Вінницької О. А. звертають увагу на те, що ефективність використання фінансових ресурсів залежить не лише від віддачі від кожного виду ресурсу, а й від оптимальності їх структури. Вони зазначають, що на практиці важливо не тільки визначити загальні економічні результати, але й проаналізувати фактори, що обумовлюють ці результати [21]. Це дозволяє підприємствам більш точно коригувати свою стратегію управління фінансовими ресурсами та знижувати ризики, пов'язані з неправильною оцінкою ресурсів.

Таким чином, аналіз структури ресурсів і їх ефективності є необхідним для побудови правильних управлінських рішень. Завдяки цьому підходу можна не лише визначити поточну фінансову ситуацію, але й розробити ефективні стратегії для забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Методи оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства за допомогою фінансових показників дозволяють глибше проаналізувати як підприємство управляє своїми ресурсами та наскільки успішно вони використовуються для досягнення поставлених цілей. Одним із основних показників є прибутковість, що відображає здатність підприємства генерувати прибуток від своєї діяльності. Для її оцінки часто використовують такі показники, як рентабельність продажів (відношення чистого прибутку до виручки) або рентабельність активів, що дають уявлення про ефективність використання ресурсів для отримання прибутку [22].

Другим важливим показником є обіговість капіталу — це швидкість, з якою капітал підприємства перетворюється на виручку від продажів і, відповідно, на прибуток. Оцінка обіговості дозволяє підприємству визначити, наскільки ефективно використовуються його активи та фінансові ресурси для забезпечення необхідного рівня доходу. Чим вища обіговість капіталу, тим краще підприємство управляє своїми ресурсами.

Коефіцієнти ліквідності є важливим інструментом для оцінки здатності підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Наприклад, коефіцієнт поточної ліквідності (відношення оборотних активів до поточних зобов'язань) дає уявлення про здатність підприємства розплачуватися за короткостроковими боргами. Високий рівень цього коефіцієнта свідчить про те, що підприємство має достатні ресурси для покриття своїх зобов'язань, що є важливим показником фінансової стійкості[23].

У поєднанні ці фінансові показники дають комплексну картину ефективності управління фінансовими ресурсами, дозволяючи виявити слабкі місця в використанні ресурсів та вчасно вжити коригуючих заходів для покращення фінансових результатів підприємства.

Методи прогнозування потреб у фінансових ресурсах є важливим інструментом для підприємств, що дозволяють визначити майбутні потреби в капіталі та забезпечити належне фінансування для реалізації стратегії розвитку. Використання математичних моделей та прогнозних розрахунків дає змогу з точністю оцінити необхідні обсяги фінансових ресурсів на майбутні періоди, враховуючи зміни в економічному середовищі, інфляцію, попит на продукцію та інші зовнішні фактори.

Одним із методів прогнозування є метод екстраполяції, за допомогою якого на основі історичних даних визначається тренд розвитку фінансових потреб підприємства. Цей метод може бути застосований для прогнозування обсягів продажів, витрат, капітальних вкладень та інших фінансових показників. Оскільки він базується на припущенні, що минулі тенденції збережуться в майбутньому, його точність залежить від стабільності економічної ситуації і відсутності значних змін у зовнішньому середовищі [24].

Математичні моделі, такі як лінійні, нелінійні та економетричні моделі, дають змогу враховувати складні взаємозв'язки між різними змінними, що впливають на потреби підприємства у фінансуванні. Наприклад, можна використовувати економетричні моделі для розрахунку впливу різних факторів, таких як ціни на сировину, коливання валютних курсів або зміни в податковому

законодавстві на фінансові потреби підприємства. Це дозволяє більш точно передбачити, скільки фінансових ресурсів знадобиться для покриття витрат і досягнення поставлених цілей.

Для оптимізації структури капіталу використовуються методи лінійного програмування та методи теорії ігор, що дозволяють оптимально поєднувати власні та залучені кошти, мінімізуючи витрати на обслуговування боргу та зберігаючи належний рівень фінансової стійкості. Прогнозування потреб у фінансуванні на основі цих моделей дозволяє підприємствам ефективно планувати свої інвестиції, скорочувати фінансові ризики та забезпечувати стабільне зростання в умовах змінного економічного середовища [25].

Отже, підсумовуючи, методи оцінювання ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства включають різноманітні підходи, які дозволяють аналізувати фінансовий стан компанії та її здатність до забезпечення стабільного розвитку. Серед основних методів оцінки можна виділити використання фінансових показників, таких як рентабельність, прибутковість, обіговість капіталу та коефіцієнти ліквідності. Ці показники дають можливість оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої фінансові ресурси для досягнення прибутку та підтримки ліквідності.

Окрім цього, застосування математичних моделей та прогнозних розрахунків дозволяє не лише оцінювати поточні потреби в фінансуванні, а й прогнозувати майбутні фінансові потреби підприємства. Це дає змогу оптимізувати структуру капіталу, мінімізувати фінансові ризики та забезпечити належний рівень ліквідності. Прогнозування допомагає підприємствам оперативно адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та забезпечувати стійке зростання в довгостроковій перспективі [26].

Таким чином, методи оцінювання ефективності формування та використання фінансових ресурсів допомагають підприємствам приймати обґрунтовані фінансові рішення, що сприяють їхній фінансовій стабільності, зростанню рентабельності та зменшенню фінансових ризиків. Це є основою для стратегічного розвитку підприємства, забезпечення високої

конкурентоспроможності та досягнення фінансової стійкості в умовах змінного економічного середовища.

1.4. Нормативно-правове забезпечення формування та використання фінансовими ресурсами підприємства

Бухгалтерський облік операцій з власним капіталом в Україні є важливою частиною фінансового обліку підприємств і регулюється на рівні законодавства, що включає різні нормативні акти та стандарти [28]. Основним законодавчим документом, який визначає правила ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року №996- XIV [29]. Цей закон встановлює загальні вимоги до обліку та звітності, визначає порядок ведення обліку, а також процедури, які мають дотримуватися підприємства при відображенні операцій з власним капіталом.

Податковий облік операцій з власним капіталом регулюється Податковим кодексом України. Відповідно до цього кодексу визначаються умови оподаткування, включаючи порядок оподаткування власного капіталу та транзакцій, які з ним пов'язані. Це забезпечує однакові підходи до обліку та оподаткування, що допомагає уникнути розбіжностей між бухгалтерським і податковим обліком [30].

План рахунків бухгалтерського обліку, затверджений Міністерством фінансів України, є основним інструментом для систематизації обліку фінансових операцій. Цей план встановлює класифікацію рахунків, на яких реєструються фінансові операції, зокрема операції з власним капіталом. За допомогою цього плану підприємства можуть ефективно вести облік всіх операцій, здійснювати контроль за первинними документами та забезпечувати правильне відображення змін у власному капіталі, що є важливим для складання фінансової звітності.

Згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку, клас 4 містить рахунки, що відображають власний капітал та забезпечення зобов'язань підприємств [31]. Ці рахунки є основою для формування Звіту про власний капітал, що є важливим елементом фінансової звітності. Кожен рахунок у цьому класі спеціалізується на обліку певної складової частини власного капіталу, як, наприклад, статутний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток, резерви тощо. Використання таких рахунків дозволяє відображати в обліку всі операції, які впливають на структуру капіталу підприємства, і дає змогу забезпечити точність та прозорість інформації у фінансових звітах.

Основні операції, пов'язані з формуванням і зміною власного капіталу підприємства, відображаються в обліку відповідно до Інструкції № 291 про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку. Ця інструкція встановлює правила для бухгалтерів щодо ведення обліку операцій, що зачіпають капітал підприємства, включаючи його збільшення чи зменшення через різні фінансові операції (наприклад, випуск акцій, дивіденди, переклад частини прибутку на резерви тощо). Усі ці операції мають бути коректно зафіксовані та представлені в облікових записах для подальшої обробки у фінансових звітах [32].

Процес бухгалтерського обліку є складним і охоплює кілька етапів, зокрема збір первинних документів, виконання арифметичних операцій, перевірку та узгодження розрахунків. На етапі первинного обліку відбувається фіксація господарських операцій у відповідних документах, що є основою для подальших облікових записів. Документи, які стосуються обліку власного капіталу, повинні відповідати вимогам Положення про документальне забезпечення обліку, затвердженому Міністерством фінансів України. Це забезпечує правильність оформлення та обробки всіх документів, що стосуються руху капіталу, і забезпечує точність інформації для подальшого використання в обліку та фінансовій звітності [33].

Методологія обліку на підприємствах базується на системі подвійного запису, що дозволяє забезпечити рівновагу між активами, капіталом і зобов'язаннями. Подвійний запис дає змогу зафіксувати кожен господарську

операцію на двох рахунках, що взаємопов'язані, що в свою чергу допомагає уникнути помилок і спрощує процес контролю. Рекомендації Міністерства фінансів щодо реєстрів бухгалтерського обліку сприяють правильному групуванню і систематизації даних для аналізу та складання фінансової звітності підприємства, що є важливим для забезпечення прозорості та ефективності управління капіталом.

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку визначають процедури накопичення та аналізу фінансових даних для забезпечення точності та прозорості у веденні обліку активів, капіталу, зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів. Дані зберігаються у різних спеціальних формах: журналах, відомостях, Головній книзі, таблицях аналітичних даних, аркушах-розшифровках, реєстрах депонованої зарплати та бухгалтерських довідках. Ці документи забезпечують систематизацію інформації і є основою для складання фінансової звітності.

Журнал 7 є важливим елементом, що реєструє всі події, пов'язані зі змінами у власному капіталі підприємства. До цього відносяться нарахування, отримання і витрати, пов'язані із забезпеченнями, майбутніми витратами та платежами, а також кошти, призначені для конкретних цілей. У журналі реєструються операції, що відображаються на рахунках 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 і 49. Для кожного з цих рахунків є аналітичні відомості, наприклад, для рахунку 42 «Додатковий капітал», рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів». Ці відомості дозволяють акумулювати дані про використання прибутку, додатковий капітал та забезпечення майбутніх витрат підприємства [35].

Після того, як бухгалтер або відповідальна особа підпише записи у журналах, дані передаються до Головної книги, де реєструються по кожному рахунку окремо. Підсумкові записи по горизонталі (сума рядків) повинні співпадати з підсумками по вертикалі (сума колонок), що гарантує точність і правильність обліку.

Реєстри обліку заповнюються в національній валюті (гривнях і копійках), а якщо облік ведеться в іноземній валюті, відповідні реєстри заповнюються у валютних одиницях цієї валюти. Відомості аналітичних даних зазвичай складаються після завершення заповнення журналу.

Ще однією важливою складовою є проведення інвентаризації активів і зобов'язань перед складанням щорічної фінансової звітності. Інвентаризація обов'язкова для всіх юридичних осіб, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності. Цей процес необхідний для перевірки достовірності та точності даних, які використовуються у фінансовому обліку та звітності. Під час інвентаризації перевіряється наявність і стан активів, капіталу і зобов'язань підприємства, що документально підтверджується і виводиться на основі визначених критеріїв визнання та оцінки активів [36].

Ці процедури мають важливе значення для забезпечення точності фінансових звітів і для підтримки належного рівня фінансової звітності підприємства, що забезпечує правильне прийняття управлінських рішень і відповідає вимогам законодавства.

Бухгалтерський облік, який ведеться в режимі реального часу, надає детальну інформацію про всі аспекти діяльності підприємства. Для упорядкування цієї інформації та формування загальної картини результатів роботи, дані з поточного обліку зводяться у визначені показники. Це процес підготовки фінансової звітності, яка є заключним етапом бухгалтерського обліку. Фінансова звітність відображає фінансовий стан та результати діяльності підприємства, одним із завдань якої є надання інформації про власний капітал. Це є корисним для власників та інших зацікавлених осіб при прийнятті рішень щодо використання та розвитку капіталу. Інформація про власний капітал включається в окремий розділ Балансу (форма № 1), що забезпечує повне розкриття даних. Цей розділ, під назвою «Власний капітал», уточнює всі складові капіталу в пасиві балансу, а також узагальнює зміни в структурі капіталу протягом року у Звіті про власний капітал (форма № 4) [37].

Національне положення бухгалтерського обліку №1 встановлює мету, структуру та основні принципи підготовки фінансової звітності, спрямовані на забезпечення користувачів достовірною і повною інформацією про фінансовий стан, результати діяльності та грошові потоки підприємства. Водночас Національне положення №25 "Спрощена фінансова звітність" визначає зміст та форму фінансової звітності для малих і мікропідприємств, включаючи Баланс та Звіт про фінансові результати, а також порядок їх заповнення [38].

Ці положення адаптовані до різних типів організацій, зокрема малих підприємств, непідприємницьких організацій та представництв іноземних компаній, які ведуть облік за спрощеною процедурою відповідно до податкових вимог. Однак ці стандарти не застосовуються до підприємств, що використовують міжнародні стандарти фінансової звітності. Для малих підприємств ці норми стосуються компаній, що відповідають вимогам законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність, за винятком тих, хто має дозвіл на спрощений облік доходів і витрат за податковими правилами.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Міністерством фінансів України в березні 2013 року під номером 433, описують методи відображення деталей за пунктами балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів та звіту про власний капітал. Ці рекомендації застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами, окрім банків, бюджетних установ та компаній, які вже використовують міжнародні стандарти фінансової звітності [39].

Відповідно до «Загальних положень» Методичних рекомендацій № 433, при складанні фінансових звітів підприємства можуть визначати категорії, за якими надається інформація. Вони можуть не включати категорії, передбачені у формах фінансової звітності, якщо відповідної інформації для розкриття немає (за винятком випадків, коли ця інформація була включена в попередньому звітному періоді). Також можливе додавання нових категорій відповідно до вимог Національного положення бухгалтерського обліку №1, якщо ці категорії мають суттєве значення і інформація може бути надійно оцінена.

Законодавчі зміни в Україні сприяють розвитку бухгалтерського обліку та переходу на міжнародні стандарти, що вимагає адекватного відображення власного капіталу в обліку та звітності для забезпечення зрозумілості та корисності для користувачів, а також гармонізації національних стандартів з міжнародними [40].

Отже, підсумовуючи, нормативно-правове забезпечення формування та використання фінансовими ресурсами підприємства включає: Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності для відображення фінансового стану підприємства. Застосування Національних положень бухгалтерського обліку для правильного відображення власного капіталу та інших фінансових показників. Спрощений облік для малих та мікропідприємств, що визначений Національним положенням №25. Використання методичних рекомендацій щодо заповнення фінансових звітів. Гармонізація національних стандартів з міжнародними стандартами фінансової звітності. Врахування останніх змін у законодавстві, які сприяють переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

Висновки до розділу 1

Розділ 1 надає ґрунтовне теоретичне підґрунтя для розуміння процесів формування та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства. Спершу розглянуто економічну сутність фінансових ресурсів, що включає в себе їх роль у забезпеченні стабільності і розвитку підприємства. Визначено основні класифікації фінансових ресурсів за різними ознаками, що дозволяє чітко орієнтуватися в їх використанні в умовах сучасної економіки. Далі, у розділі детально проаналізовано джерела формування фінансових ресурсів підприємства, серед яких важливе місце займають власні та залучені кошти, а також напрями їх використання для забезпечення операційної діяльності та розвитку підприємства. Розглянуті методи оцінювання ефективності

використання фінансових ресурсів, що дозволяють підвищити рентабельність і фінансову стабільність підприємства.

Останнім етапом теоретичного аналізу є нормативно-правове забезпечення процесів формування та використання фінансових ресурсів, яке забезпечує правову основу для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також визначає стандарти та вимоги до організації фінансового обліку на підприємствах. У результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що ефективне формування та використання фінансових ресурсів є важливим чинником забезпечення фінансової стійкості підприємства, а також підвищення його конкурентоспроможності на ринку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

2.1. Характеристика діяльності та техніко-економічні показники ТОВ «Пирятинський сирзавод»

ТОВ «Пирятинський сирзавод» — підприємство харчової промисловості України, що спеціалізується на виробництві твердих та плавлених сирів, вершкового масла, молочної продукції та сухої демінералізованої сироватки. Розташоване в місті Пирятині, Полтавська область, Пирятинський район, вулиця Сумська, будинок 1 [41].

Історія заводу бере свій початок ще у 1920-х роках, коли на базі невеликої маслоробні було створено підприємство, що згодом стало провідним виробником молочних продуктів на Полтавщині. У 1952–1954 роках завод було реконструйовано, а у 1969–1973 роках розпочато будівництво нових виробничих потужностей, які дозволили значно збільшити обсяги переробки молока та виготовлення сирів. Вже у перші роки після запуску модернізованого виробництва підприємство стало одним з лідерів галузі в УРСР, постачаючи продукцію до багатьох міст СРСР.

Після проголошення незалежності України завод продовжив свою діяльність як державне підприємство. У 2005 році підприємство було приватизоване і увійшло до складу української групи компаній «Молочний альянс». У цей період відбулася суттєва модернізація виробництва: встановлено нове обладнання провідних європейських виробників, впроваджено автоматизовані технологічні лінії. 2007 року було встановлено автоматизовану лінію формування і пресування сиру виробництва іспанської компанії «FIBOSA», що дозволило підприємству переробляти до 500 тонн молока на добу. Завдяки новітнім технологіям, підприємство виготовляє понад 50 тонн готової продукції щодня.

У 2012 році завод успішно пройшов ресертифікацію за міжнародними стандартами ISO 9001:2008 та ISO 22000:2005, що підтвердило високий рівень якості та безпеки його продукції [42].

Сьогодні ТОВ «Пирятинський сирзавод» — це сучасне підприємство з потужною виробничою базою, високим рівнем автоматизації та кваліфікованим персоналом. Завод дотримується традицій виробництва натурального сиру без застосування рослинних жирів чи сухого молока, що забезпечує стабільно високу якість продукції. Продукція підприємства реалізується як під власною торговою маркою «Пирятин», так і під брендами групи компаній «Молочний альянс». Завод активно співпрацює з партнерами на внутрішньому ринку та бере участь у зовнішньоекономічній діяльності.

Секрет успіху Пирятинського сирзаводу складається з трьох компонентів. По-перше — це багаті традиції та набутий десятиліттями досвід. По-друге — професійна майстерність, в поєднанні із щирим вболіванням за улюблену справу. І, нарешті — найсучасніше технологічне оснащення.

Головна особливість та перевага сирної технології Пирятинського заводу — це те, що сир виготовляється виключно з натурального молока, без рослинних домішок, без застосування сухого молока [42].

Дільниця з виробництва сиру обладнана сучасним технологічним устаткуванням, виготовленим у Німеччині, Польщі та Іспанії. На етапі приймання сировини функціонують чотири лінії приймання молока вироблені в Німеччині, що дозволяють ефективно здійснювати прийом та первинну обробку молока. Для забезпечення високої якості молока-сировини проходить через бактофугу виробництва фірми «Альфа Лаваль» (Швеція). Санітарна обробка обладнання здійснюється за допомогою 3 автоматизованих мийних станцій (CIP мийки), що гарантують дотримання гігієнічних норм.

За роки своєї діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» зарекомендував себе на загальнодержавному рівні як виробник високоякісної молочної продукції. Компанія активно бере участь у загальнодержавних виставках, конкурсах та інших профільних заходах, де продукції неодноразово

відзначалась високими нагородами. На сьогоднішній день підприємство має понад 50 нагород і відзнак, які підтверджують стабільно високу якість продукції.

Виробнича структура підприємства представлена низкою ключових матеріальних об'єктів, а саме: виробничі цехи, спеціалізовані дільниці та лабораторії. У цих підрозділах здійснюється повний цикл створення кінцевої продукції, починаючи з обробки сировини та комплектуючих і завершуючи всебічним контролем якості та необхідними випробуваннями. Також тут забезпечується функціонування енергетичної системи, що підтримує виробничі процеси.

Організаційна структура ТОВ «Пирятинський сирзавод»

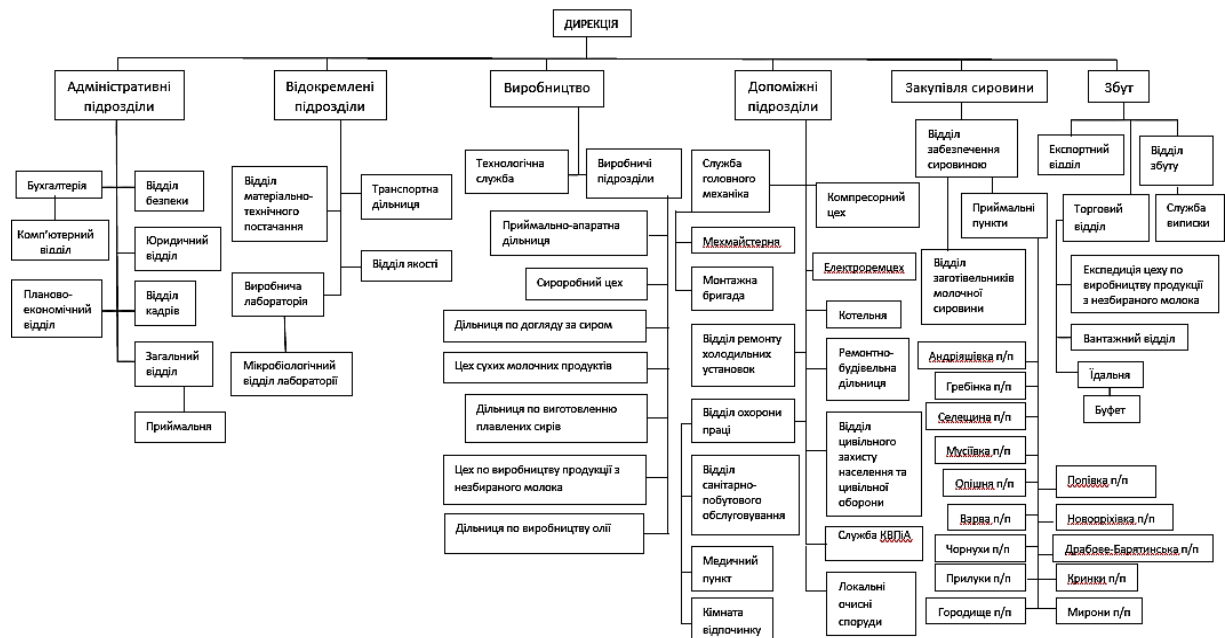

Рис. 1.1. Організаційна структура ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Джерело: [42].

Підприємство має чітко сформовану організаційну та виробничу структуру, яка забезпечує ефективну діяльність підприємства в умовах сучасного ринку. Організаційна структура включає управлінські, виробничі, логістичні та допоміжні підрозділи, діяльність яких скоординована задля

досягнення високих показників якості, продуктивності та конкурентоспроможності.

З метою оцінки поточного стану підприємства та визначення перспектив його подальшого розвитку, першочерговим етапом аналізу є дослідження основних техніко-економічних показників, що дозволяє визначити поточний стан виробництва та виявити перспективи його подальшого розвитку. Такі показники відображають стан матеріально-виробничої бази підприємства, ефективність використання засобів праці та сировини, рівень організації виробничих процесів, а також витрати на випуск продукції

Основні економічні показники являють собою кількісні значення, що відображають матеріально-виробничу основу підприємств, застосування засобів і об'єктів праці, організацію виробничого процесу та витрати на випуск продукції. Ці показники використовуються з метою ефективного планування й аналізу організації виробництва та трудової діяльності, технічного рівня, якості товарів, застосування основних і обігових коштів.

Ми проаналізували динаміку техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» за останні 3 роки (2022-2024 рр.) у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Динаміка техніко- економічних показників діяльності ТОВ
«Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 роки**

Показники	Роки			Відхилення:			
	2022	2023	2024	Абсолютне, +/-		Відносне, %	
				2023 до 2022	2024 до 2023	2023 до 2022	2024 до 2023
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	1753605	1718306	2010114	-35299	291808	-2,01	16,98
2. Собівартість реалізованої продукції	1526469	1600742	1886260	74273	285518	4,87	17,84

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
(товарів, робіт, послуг), тис.грн							
3. Валовий прибуток, тис.грн	227136	117564	123854	- 109572	6290	-48,24	5,35
4. Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток, збиток), тис.грн	160257	21576	12425	- 138681	-9151	-86,54	-42,21
5. Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), тис.грн	122423	-38588	-37879	- 161011	709	-131,52	-1,84
6. Чистий прибуток (збиток), тис.грн	113548	-38588	-37879	- 152136	709	-133,98	-1,84
7. Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн	92147,5	81286	74023	-10862	-7263	-11,79	-8,94
8. Віддача основних засобів, грн/грн	19,03	21,14	27,16	2,11	6,02	11,08	28,46
9. Рентабельність основних засобів,%	123,22	-47,47	-21,17	-170,70	-3,70	-138,52	7,79
10. Коефіцієнт оборотності коштів, обертів	19,03	21,14	27,16	2,11	6,02	11,08	28,46

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства.

Проаналізувавши дані, які представлені в таблиці 2.1., можна зробити висновок, що техніко-економічні показники діяльності підприємства мали нестабільну динаміку. У 2023 році чистий дохід ТОВ «Пирятинський сирзавод» знизився на 2,01% порівняно з 2022 роком через зменшення обсягів реалізації продукції. У 2024 році чистий дохід зріс на 16,98% за рахунок розширення ринків збуту та збільшення виробництва. Одночасно собівартість продукції зросла на 4,87% у 2023 році та на 17,84% у 2024 році внаслідок підвищення цін на сировину, енергоносії та логістичні витрати.

Валовий прибуток підприємства у 2023 році знизився майже вдвічі, а у 2024 році став від'ємним через збільшення собівартості. Фінансовий результат

від операційної діяльності зменшився з 160 257 тис. грн у 2022 році до 12 425 тис. грн у 2024 році. Прибуток до оподаткування та чистий прибуток стали збитковими у 2023 та 2024 роках через зростання витрат і зниження обсягів продажів.

Середньорічна вартість основних засобів зменшилася з 92 147,5 тис. грн у 2022 році до 74 023 тис. грн у 2024 році, що свідчить про скорочення виробничих потужностей. Віддача основних засобів збільшилася з 19,03 грн/грн до 27,16 грн/грн за рахунок більш ефективного використання наявного обладнання. Рентабельність основних засобів залишалася від'ємною у 2023 і 2024 роках через збитковість підприємства. Коефіцієнт оборотності коштів зріс і у 2024 році та становив 27,16 обертів.

Динаміка основних показників фінансових результатів ТОВ «Пирятинський сирзавод» (див.рис.2.1).

Рис. 2.1. Динаміка основних показників фінансових результатів ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Джерело: побудовано автором на основі табл. 2.1.

Згідно з наведеними на рис.2.1, даними, у період з 2022 по 2024 рік показники чистого доходу, валового прибутку та собівартості реалізованої продукції мали нестабільну динаміку. У 2023 році всі ці показники дещо знизились у порівнянні з 2022 роком, тоді як у 2024 році спостерігалось їхнє

зростання. Валовий прибуток залишався на досить низькому рівні, хоча і показав невелике покращення в 2024 році.

Підприємству слід зосередити зусилля на підвищенні ефективності діяльності та оптимізації витрат для покращення фінансових результатів. Досягнення цієї мети можна вжити ряд заходів, зокрема:

1. Перегляд закупівельної політики з метою зменшення витрат без втрати якості продукції. Важливо налагодити співпрацю з надійними постачальниками та шукати більш вигідні умови закупівель.

2. Впровадження енергозберігаючих технологій, що дозволить знизити витрати на електроенергію та паливо, що становлять значну частку собівартості продукції.

3. Підвищення кваліфікації працівників через систематичне навчання, що сприятиме зростанню продуктивності праці та якості продукції.

4. Активізація роботи з дебіторською заборгованістю, що включає контроль за термінами оплат та налагодження ефективної взаємодії з клієнтами для своєчасного надходження коштів.

5. Системний контроль за станом основних засобів і своєчасне оновлення обладнання для підтримання високої продуктивності та зменшення простоїв.

Важливо розуміти, що підвищення ефективності діяльності та оптимізація витрат вимагають комплексного підходу та врахування специфіки діяльності підприємства. Ретельне вивчення поточного стану та розробка детального плану впровадження запропонованих заходів стануть гарантією позитивних змін та зміцнення фінансової стабільності.

2.2. Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства

Активи підприємства — це майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-

господарській діяльності з метою отримання прибутку [43]. Виділяють 3 види активів:

1) оборотні засоби – готівка та кошти, запаси, які можуть бути досить швидко трансформовані в готівку (як правило, протягом року);

2) основні засоби з довгим терміном служби, що використовуються підприємством при виробництві товарів і послуг (наприклад, будівлі, споруди, земля, обладнання);

3) інші активи, які включають такі нематеріальні активи, як патенти і торгові знаки (що не мають натурально-речової форми, але цінні для підприємства), капіталовкладення в інші компанії або довготермінові цінні папери, «витрати майбутніх періодів» і різні інші активи (в залежності від профілю того чи іншого підприємства) [44].

Динаміка активів ТОВ «Пирятинський сирзавод» в період з 2022 року по 2024 рік представлена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

**Динаміка обсягу, складу і структури активів підприємства ТОВ
«Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 роки**

Види активів	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення			
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Абсолютне +/-		Відносне, %	
							2023 до 2022	2024 до 2023	2023 до 2022	2024 до 2023
1. Необоротні активи	103445	16,42	107725	15,09	96169	13,28	4280	11556	4,14	10,73
1.1. Нематеріальні активи	2146	0,34	983	0,14	272	0,04	-1163	-711	-54,19	-72,33
1.2. Основні засоби	98612	15,66	85683	12,00	76889	10,62	12929	-8794	13,11	10,26
2. Оборотні активи	526432	83,58	606013	84,91	627725	86,72	79581	21712	15,12	3,58
Активи - всього	629877	100,00	713738	100,00	723894	100,00	83861	10156	13,31	1,42

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства.

Аналіз фінансових ресурсів підприємства передбачає дослідження процесу їх формування та використання. У цьому контексті важливо враховувати не лише загальний обсяг наявних ресурсів, а й структуру їх джерел, а також напрями їх розподілу. Зважаючи на це, доцільно проаналізувати динаміку власного й позикового капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» у 2022–2024 роках (рис. 2.2).

З даних про динаміку власного й позикового капіталу підприємства у 2022–2024 роках, можна спостерігати певне співвідношення між цими джерелами фінансування. Перевага власного капіталу полягає в тому, що ним можна оперувати без погодження з кредиторами. Його зростання у 2022–2023 роках є позитивним сигналом – це говорить про стабільність і меншу залежність від зовнішніх джерел. Але з іншого боку, підприємство все ж активно використовує позиковий капітал, особливо довгострокові зобов'язання, які зростають. Це може бути пов'язано з інвестиціями в розвиток, модернізацію виробництва або масштабування діяльності. Залучення позик дозволяє збільшити фінансовий потенціал, проте водночас несе ризики: залежність від рішень кредиторів, зобов'язання по виплаті відсотків, що впливають на прибутковість, і загалом — зниження фінансової стійкості в разі перевищення оптимального рівня боргового навантаження.

Ще один важливий аспект — це структура і динаміка активів підприємства. Упродовж 2022–2024 років спостерігається загальне зростання активів, що, вочевидь, пов'язане з розширенням діяльності підприємства, інвестиціями в нові проєкти або переоцінкою існуючих ресурсів.

Необоротні активи спершу зростають у 2023 році (імовірно, через інвестиції в основні засоби), але потім зменшуються у 2024 році. Це може бути результатом амортизації, вибуття майна або зміни інвестиційної політики. Підприємству слід звернути увагу на нематеріальні активи, які стабільно знижуються, що ймовірно, пов'язано з відсутністю нових вкладень чи завершення строку їх використання. Крім того, спостерігається, що основні засоби також мають тенденцію до скорочення, що може свідчити про знос

обладнання, його продаж або нестачу коштів на оновлення. Це, у свою чергу, може позначитися на виробничих потужностях.

Протягом досліджуваного періоду оборотні активи зростають, що вказує на розширення обсягів виробництва, збільшення запасів та дебіторської заборгованості. Це підвищує ліквідність підприємства, але водночас зростає потреба у фінансових ресурсах для забезпечення операційної діяльності

У структурі активів також відбулися певні зміни: частка оборотних активів зросла, а частка необоротних – зменшилася. Що свідчить про зміну управлінської стратегії з фокусом на оперативність і ліквідність, проте важливо не допустити втрати ефективності через скорочення інвестицій у довгострокові активи.

Підсумовуючи, ТОВ «Пирятинський сирзавод» демонструє позитивну динаміку фінансового зростання, однак одночасно з цим потребує ефективного управління як власним, так і позиковим капіталом, а також раціонального використання активів. Подальший аналіз доцільно зосередити на визначенні оптимального балансу між джерелами фінансування, темпами оновлення основних засобів та ефективністю використання обігових коштів.

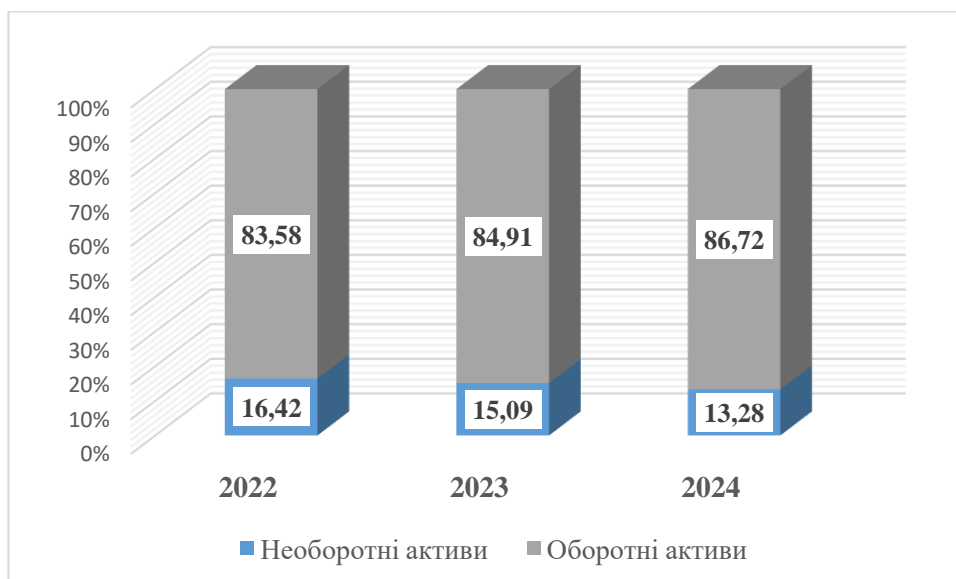

Рис. 2.2. Структура активів підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод» у 2022-2024 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі табл. 2.2.

З рис. 2.2. спостерігаємо, що оборотні активи переважають у структурі активів підприємства у 2024 році становили 86,7% і мають тенденцію до збільшення своєї частки за аналізований період.

З метою аналізу стану та результативності використання активів, а відповідно, і вкладених інвестицій, є обґрунтованим розрахунок окремих показників ефективності застосування основних засобів. Отримані результати розрахунків будуть представлені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Основні показники стану та ефективності використання основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 роки

Показники	Роки			Відхилення:			
	2022	2023	2024	Абсолютне,+/-		Відносне,%	
				2023 до 2022	2024 до 2023	2023 до 2022	2024 до 2023
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	1753605	1718306	2010114	-35299	291808	-2,01	16,98
2. Основні засоби, тис.грн	98612	85683	76889	-12929	-8794	-13,11	-10,26
3. Чисельність ПВП, осіб	588	559	533	-29	-26	-4,93	-4,65
4. Віддача основних засобів, грн/грн	4,76	5,28	6,79	0,53	1,50	11,08	28,46
5. Місткість основних засобів, грн/грн	0,05	0,05	0,04	-0,01	-0,01	-9,97	-22,15
6. Озброєність праці основними засобами, тис. грн/особу	167,71	153,28	144,26	-14,43	-9,02	-8,60	-5,89
7. Рентабельність основних засобів, %	0,31	-0,12	-0,13	-0,43	-0,01	-138,52	7,79
8. Коефіцієнт зносу	0,69	0,73	0,77	0,05	0,04	7,00	5,25

1	2	3	4	5	6	7	8
9. Коефіцієнт придатності	0,31	0,27	0,23	-0,05	-0,04	-15,36	-14,57
10. Коефіцієнт мобільності	0,84	0,85	0,87	0,01	0,02	1,59	2,13

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства.

Аналіз фінансових показників ТОВ «Пирятинський сирзавод» впродовж 2022-2024рр. показав низку важливих змін, які можуть вплинути на подальший розвиток підприємства.

У 2023 році чистий дохід від реалізації продукції дещо зменшився на 2,01%. Схоже, що на це вплинули одразу кілька факторів: і зниження обсягів продажів, і зменшення попиту, і посилення конкуренції на ринку, і, можливо, зміни в ціновій політиці або асортименті продукції. Проте вже наступного, 2024 року, ситуація кардинально змінилася, і цей показник несподівано підскочив на 291,8 тис. грн (16,98%). Очевидно, підприємство змогло виграти від оновлення асортименту, збільшення попиту або вдалим маркетинговим ходів.

Протягом 2023–2024 років вартість основних засобів відчутно знизилася: спочатку на 12 929 тис. грн, а потім ще на 8 794 тис. грн. Це явно свідчить про поступове зношування обладнання. Можливо, причиною стали амортизаційні відрахування, вибуття старих засобів або недостатнє інвестування в їхнє оновлення. У будь-якому разі, зношене обладнання негативно позначається на продуктивності, збільшує витрати на ремонти та навіть може призвести до зниження якості продукції. Тому керівництву підприємства варто серйозно замислитися над оновленням активів.

Чисельність працівників основного виробництва також скорочувалася: на 29 осіб у 2023 році та на 26 осіб у 2024 році. З одного боку, це можна розцінювати як результат оптимізації виробничих процесів і впровадження нових технологій, які потребують меншої кількості персоналу. Зменшення штату дійсно дозволило скоротити витрати на оплату праці та, можливо, навіть підвищити продуктивність. Але, з іншого боку, не варто забувати про можливі соціальні наслідки, такі як звільнення і, як наслідок, невдоволення в колективі.

Приємно відзначити, що віддача основних засобів, навпаки, зросла. Це говорить про те, що підприємство стало ефективніше використовувати свої ресурси. Такий позитивний зсув міг статися завдяки оптимізації виробничих процесів, збільшенню обсягів виробництва або впровадженню більш сучасних технологій.

А ось зниження місткості основних засобів – це тривожний сигнал. У 2023 році цей показник зменшився на 9,97%, а в 2024 – ще на 22,15%. Це вказує на неефективне використання активів і нагальну потребу в поліпшенні управління ними. Зрештою, це може призвести до зниження ефективності використання ресурсів і, як наслідок, до збільшення витрат на виробництво одиниці продукції.

Озброєність праці основними засобами також, на жаль, знизилася: на 8,60 тис. грн у 2023 році та на 5,89 тис. грн у 2024 році. Це означає, що на кожного працівника припадає менше основних засобів, що, безумовно, знижує технічне забезпечення персоналу. У перспективі це загрожує зниженням продуктивності, збільшенням частки ручної праці та навіть погіршенням якості продукції.

На жаль, рентабельність основних засобів теж демонструє негативну динаміку: зменшення на 0,43% у 2023 році та на 0,01% у 2024 році. Це свідчить про те, що підприємство менш ефективно використовує свої активи для отримання прибутку. Причинами можуть бути зменшення прибутку на тлі високих витрат, зниження цін на продукцію або неефективне управління основними засобами. І це, безумовно, негативно впливає на загальну прибутковість підприємства.

На рис. 2.3. зображена динаміка співвідношення коефіцієнтів зносу і придатності основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод».

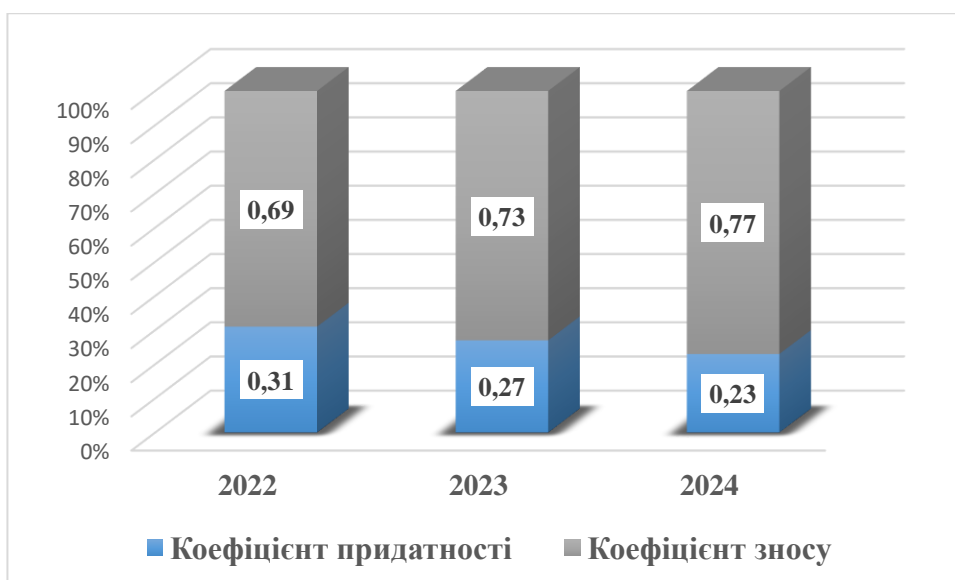

Рис.2.3. Динаміка співвідношення коефіцієнтів зносу і придатності основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Джерело: побудовано автором на основі табл. 2.3.

Як бачимо з рис.2.3., динаміка коефіцієнтів зносу та придатності основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» вказує на поступове погіршення стану основних засобів підприємства. Зростання коефіцієнта зносу та відповідне зниження коефіцієнта придатності можуть вказувати на недостатнє оновлення або модернізацію матеріально-технічної бази протягом досліджуваного періоду.

Дослідження структури оборотних коштів підприємства є необхідною передумовою для формування ефективних напрямів оптимізації їхнього використання. Проведений аналіз компонентів оборотних активів надає можливість виявити внутрішні резерви підвищення ефективності виробничих процесів, раціоналізації витрат сировини та матеріальних ресурсів, а також прискорення оборотності оборотного капіталу, що є важливим фактором фінансової стійкості підприємства.

Для більш детального аналізу структури оборотних активів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 рр. наведено таблицю 2.4.

Динаміка структури оборотних активів на ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 роки

Показники	Роки						Відхилення			
	2022		2023		2024		Абсолютне, +/-		Відносне, %	
	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	2023 до 2022	2024 до 2023	2023 до 2022	2024 до 2023
Запаси	26331 7	41,80	20782 3	29,12	23695 2	32,73	- 5549 4	2912 9	- 21,07	14,02
Грошові кошти та їх еквіваленти	40871	6,49	11302 2	15,84	12229 3	16,89	7215 1	9271	176,5 3	8,20
Кошти у рахунках, у т.ч.:	40708	6,46	11291 0	15,82	12225 0	16,89	7220 2	9340	177,3 7	8,27
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	10064 3	15,98	15683 4	21,97	16786 1	23,19	5619 1	1102 7	55,83	7,03
Дебіторська заборгованість за розрахунками	17227	2,73	8006	1,12	7880	1,09	- 9221	-126	- 53,53	-1,57
Інша поточна дебіторська заборгованість	2110	0,33	1122	0,16	129	0,02	-988	-993	- 46,82	- 88,50
Витрати майбутніх періодів	39	0,01	142	0,02	0	0,00	49	-142	52,69	- 100,0 0
Інші оборотні активи	2545	0,40	4130	0,58	1576	0,22	1585	- 2554	62,28	- 61,84
Разом оборотні активи	62987 7	100,0 0	71373 8	100,0 0	72389 4	100,0 0	8386 1	1015 6	13,31	1,42

Джерело: розраховано автором на основі звітності підприємства.

Основні елементи оборотних активів підприємства зростали незбалансовано. Запаси підприємства у 2022 році становили 263 223 тис. грн, а у 2024 році – 236 858 тис. грн, тобто зменшилися на 26 365 тис. грн, або на 10,02%. Натомість дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги зростає з 100 609 тис. грн у 2022 році до 167 827 тис. грн у 2024 році, що на 67 218 тис. грн, або на 66,82%. Залишки грошових коштів збільшилися протягом аналізованого періоду з 40 919 тис. грн до 122 341 тис. грн, тобто на 81 422 тис. грн, або на 199%.

З цього випливає висновок про те, що значна частина коштів іммобілізована у поточну дебіторську заборгованість, що має негативний вплив на оборотність оборотних активів.

Досліджуючи структуру оборотних активів підприємства, варто зазначити, що найбільшу питому вагу займають запаси, частка яких у загальному обсязі оборотних активів у 2022 році становила 41,8%, у 2023 – 29,12%, у 2024 – 32,73%. Частка дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги у 2022 році становила 15,98%, у 2023 – 21,97%, у 2024 – 23,19%. Висока частка дебіторської заборгованості при меншому рівні грошових коштів свідчить про значні проблеми з оплатою та продажі в кредит.

Наочно зміни у структурі оборотних активів представлено на рис. 2.4.

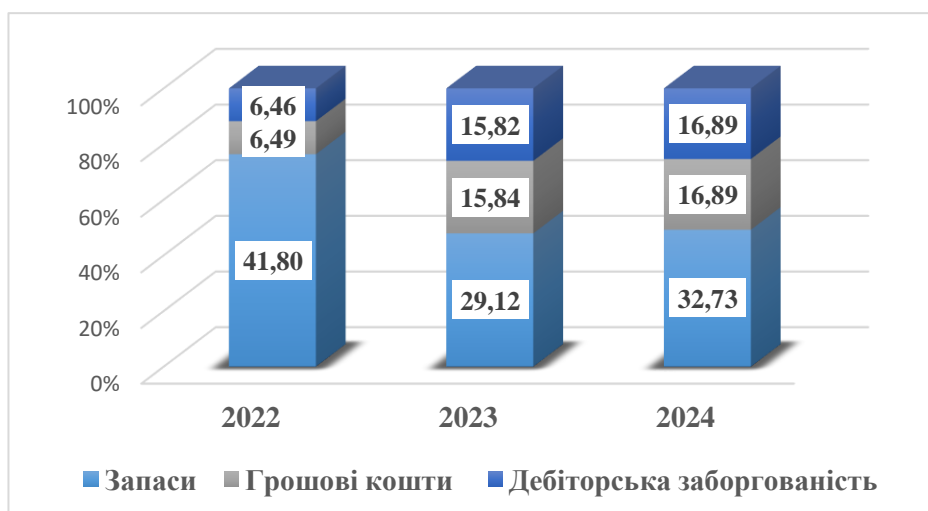

Рис. 2.4. Структура оборотних активів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022- 2024 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі табл. 2.4.

Згідно проведених розрахунків у таблиці 2.4 ТОВ «Пирятинський сирзавод» інша дебіторська заборгованість (за розрахунками, інша поточна тощо) в цілому демонструє тенденцію до зменшення: з 17 228 тис. грн (2,74%) у 2022 році до 7 881 тис. грн (1,09%) у 2024 році за розрахунками та з 2 110 тис. грн (0,34%) до 129 тис. грн (0,02%) – за іншою поточною.

Грошові кошти, як найбільш ліквідна частина, зросли у питомій вазі з 6,49% у 2022 році до 16,89% у 2024 році, що є позитивним явищем. У 2023–2024 роках спостерігається поступове збільшення як суми грошових коштів, так і їх частки в загальній структурі.

Аналіз показав, що зростання дебіторської заборгованості може бути пов'язане як із розширенням ринку збуту, так і з фінансовими труднощами контрагентів. Це ускладнює оборотність активів і потребує посилення контролю над дебіторською політикою підприємства.

В цілому ТОВ «Пирятинський сирзавод» протягом 2022–2024 років демонструє ознаки активної господарської діяльності, нарощування грошових коштів, але одночасно стикається з ризиками затримок у погашенні дебіторської заборгованості. Зовнішні фактори, зокрема бойові дії на території України, залишаються потенційною загрозою стабільності фінансового стану підприємства.

2.3. Оцінка структури, джерел формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Для повноцінного функціонування підприємство має забезпечити реалізацію господарської діяльності, організацію виробничого процесу, отримання прибутку та накопичення коштів. Усе це неможливе без ефективного використання комплексу ресурсів, серед яких ключову роль відіграють матеріальні, трудові та фінансові. Зазначимо, що саме матеріальні ресурси формують основу виробничої діяльності підприємства, визначаючи його операційні можливості та потенціал створення доданої вартості.

Фінансові ресурси становлять фінансову базу для створення активів і забезпечення господарсько-фінансової діяльності підприємства. Їх формування відбувається шляхом залучення як власного, так і позикового капіталу, що у подальшому спрямовується на досягнення фінансових результатів. Теоретично джерела формування фінансових ресурсів умовно поділяються на дві основні категорії: внутрішні (власні) та зовнішні (залучені). Власні ресурси формуються за рахунок статутного капіталу, нерозподіленого прибутку та інших внутрішніх резервів підприємства. Залучені ж кошти, як правило, походять із коротко- та довгострокових зобов'язань, а також різноманітних фінансових забезпечень [45].

Фінансові ресурси, які забезпечують покриття активів підприємства, обліковуються в пасиві балансу, тоді як самі активи, зокрема грошові кошти, – в активі. Процес їх формування розпочинається ще на етапі створення підприємства — через внесення до статутного капіталу, а в подальшому продовжується шляхом реалізації фінансових відносин у процесі щоденної діяльності, відображаючи здатність підприємства генерувати власні кошти та залучати зовнішнє фінансування [46].

Структура та обсяг фінансових ресурсів залежать від низки чинників: виду та масштабів діяльності підприємства, обсягів виробництва, фінансової стратегії тощо. Між рівнем виробництва та обсягами фінансування існує прямий зв'язок: із підвищенням ефективності функціонування підприємства зростає і рівень його фінансових надходжень. Водночас зниження виробничої активності призводить до скорочення ресурсної бази, що може негативно позначитися на платоспроможності.

Фінансова стабільність підприємства, зокрема його ліквідність, платоспроможність і стійкість, безпосередньо залежить від наявності достатніх фінансових ресурсів і ефективного управління ними. Відтак одне з ключових завдань фінансового менеджменту полягає у виявленні резервів для збільшення обсягу власного капіталу та забезпеченні його раціонального використання задля підвищення загальної результативності діяльності підприємства.

У таблиці 2.5. здійснено аналіз динаміки та структури власного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» (пасив балансу) за період 2022-2024 рр.

Таблиця 2.5

Динаміка та структура власного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 рр.

Показники	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення			
	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Абсолютне +/-		Відносне,%	
							2023 до 2022	2024 до 2023	2023 до 2022	2024 до 2023
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Зареєстрован ий (пайовий) капітал	13350	16,96	13350	6,96	13350	8,73	0	0	0,00	0,00
Додатковий капітал	28	0,04	7	0,004	0	0,00	-21	-7	- 75,0 0	-100,00
Резервний капітал	2507	3,18	2507	1,31	2507	1,64	0	0	0,00	0,00
Нерозподілен ий прибуток (непокритий збиток)	62845	79,82	17594 9	91,73	13699 4	89,63	1131 04	-38955	179, 97	-22,14
Власний капітал, всього	78730	100,00	19181 3	100,0 0	15285 1	100,0 0	1130 83	-38962	143, 63	-20,31

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства.

Згідно з проведеними розрахунками у таблиці 2.5, у складі власного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» протягом 2022–2024 років простежується чітка динаміка змін. У 2023 році загальний обсяг власного капіталу збільшився у 2,4 раза порівняно з 2022 роком: із 78 730 тис. грн до 191 813 тис. грн. Основну частину цього приросту забезпечено за рахунок зростання нерозподіленого прибутку, який зріс на 113 104 тис. грн. Зростання нерозподіленого прибутку позитивно впливає на фінансову стійкість підприємства, збільшуючи частку власних коштів у загальній структурі капіталу. Це, в свою чергу, знижує залежність від позикових коштів та зменшує ризик фінансової нестійкості.

Підприємство може використовувати нерозподілений прибуток різними способами, включаючи виплату дивідендів власникам, реінвестування у розширення виробництва або створення резервних фондів для забезпечення фінансової стабільності у майбутніх періодах. Рішення щодо розподілу прибутку є важливим аспектом фінансової політики підприємства та потребує збалансованого підход.

Натомість у 2024 році обсяг власного капіталу зменшився до 152 851 тис. грн, тобто на 38 962 тис. грн. Зниження відбулося за рахунок тієї ж статті — нерозподілений прибуток, який скоротився на 38 955 тис. грн. Інші складові власного капіталу впродовж усього періоду залишалися незмінними: статутний капітал становив 13 350 тис. грн, а резервний капітал — 2 507 тис. грн. У свою чергу, додатковий капітал поступово зменшувався — з 28 тис. грн у 2022 році до повного обнулення в 2024 році.

Структурно найбільшу вагу в складі власного капіталу у всі три роки мав нерозподілений прибуток: 79,82 % у 2022 році, 91,73 % — у 2023 році та 89,63 % — у 2024 році. Питома вага статутного капіталу у 2023 році скоротилася до 6,96 %, проте у 2024 році частково відновилася до 8,73 %, що пов'язано не зі збільшенням внесків, а зі зменшенням загального капіталу.

Протягом аналізованого періоду підприємство переважно фінансувалося за рахунок внутрішніх резервів, ключовим з яких був нерозподілений прибуток. Обсяг власного капіталу прямо залежав від результатів господарської діяльності, оскільки прибуток безпосередньо впливав на його величину. Такий спосіб фінансування забезпечує значну фінансову гнучкість, але потребує ретельного контролю за ефективністю фінансового управління.

Для повної оцінки фінансової структури підприємства розглянемо динаміку залучених коштів, представлена в таблиці 2.6.

**Динаміка складових позикового капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод»
за 2022-2024 рр.**

Показники	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення			
	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Абсолютне, +/-		Відносне, %	
							2023 до 2022	2024 до 2023	2023 до 2022	2024 до 2023
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, всього	10292 1	18,67	18459 5	35,37	18025 5	31,57	81674	-4340	79,36	-2,35
Інші довгострокові зобов'язання	10292 1	18,67	18459 5	35,37	18025 5	31,57	81674	-4340	79,36	-2,35
2. Поточні зобов'язання і забезпечення, всього	44822 6	81,33	33733 0	64,63	39078 8	68,43	-110896	53458	-24,74	15,85
Короткострокові кредити банків	83514	15,15	62336	11,94	139	0,02	-21178	-62197	-25,36	-99,78
Поточна кредиторська заборгованість задовгостроковими зобов'язаннями	306	0,06	3141	0,60	4017	0,70	2835	876	926,4 7	27,89
товари, роботи, послуги	91004	16,51	70364	13,48	85983	15,06	-20640	15619	-22,68	22,20
розрахунки з бюджетом	1077	0,20	3738	0,72	1632	0,29	2661	-2106	247,0 8	-56,34
Розрахунки зі страхування	1021	0,19	1464	0,28	1525	0,27	443	61	43,39	4,17

Продовження табл.2.б.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розрахунки з оплати праці	3828	0,69	5003	0,96	5960	1,04	1175	957	30,69	19,13
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	255986	46,43	175517	33,63	270787	47,42	-80379	95270	-31,41	54,28
Поточні забезпечення	7984	1,45	10509	2,01	11330	1,98	2525	821	31,63	7,81
Інші поточні зобов'язання	3180	0,58	4811	0,92	6035	1,06	1631	1224	51,29	25,44
Позиковий капітал, всього	551147	100,00	521925	100,00	571043	100,00	-29222	49118	-5,30	9,41

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства.

Після аналізу структури власного капіталу, наступним кроком є розгляд складу позикового капіталу підприємства, наведений у таблиці 2.б.

На кінець 2022 року основна частина позикового капіталу припадала на поточні зобов'язання (81,33%), що свідчить про короткостроковий характер фінансування господарської діяльності. Водночас довгострокові зобов'язання становили лише 18,67%. Уже в 2023 році частка довгострокових зобов'язань істотно зросла — до 35,37%, а поточні зобов'язання зменшилися до 64,63%. Така зміна може бути результатом перегляду підходів до фінансування та прагнення знизити тиск короткострокових боргів на ліквідність підприємства. У 2024 році структура дещо стабілізувалася: довгострокові зобов'язання склали 31,57%, а поточні — 68,43%.

У динаміці окремих статей варто звернути увагу на різке скорочення короткострокових кредитів банків: із 83514 тис. грн у 2022 році до лише 139 тис. грн у 2024 році. Це свідчить про відмову підприємства від банківських кредитів на користь інших джерел фінансування. Натомість поточна кредиторська заборгованість з внутрішніх розрахунків у 2024 році сягнула 270787 тис. грн,

перевищивши навіть рівень 2022 року. Така ситуація вказує на накопичення внутрішньої заборгованості, що може бути пов'язано з відтермінуванням платежів постачальникам або взаємними розрахунками між структурними підрозділами.

Помітне збільшення спостерігається і за іншими статтями: наприклад, зобов'язання з оплати праці зросли з 3828 тис. грн до 5960 тис. грн за три роки, що може свідчити про збільшення фонду заробітної плати або затримку виплат. Також зросли поточні забезпечення та інші поточні зобов'язання.

У 2023 році загальна сума позикового капіталу зменшилась на 29222 тис. грн порівняно з 2022 роком, однак у 2024 році зросла знову — до 571043 тис. грн. Таке коливання загального обсягу залучених коштів пов'язане, зокрема, з перерозподілом між окремими видами зобов'язань та адаптацією підприємства до умов ринку.

За досліджуваній період, а саме у 2022–2024 роках, у структурі позикового капіталу підприємства відбулися значні зміни. Спостерігається тенденція до зменшення залежності від короткострокових кредитів, що частково компенсувалося зростанням внутрішньої заборгованості. Подібні зміни джерел фінансування потребують глибшого аналізу для оцінки їхнього впливу на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства.

Для більш зручнішого аналізу використаємо графік (рис.2.5), що демонструють динаміку структур фінансових ресурсів за 2022-2024 рр.

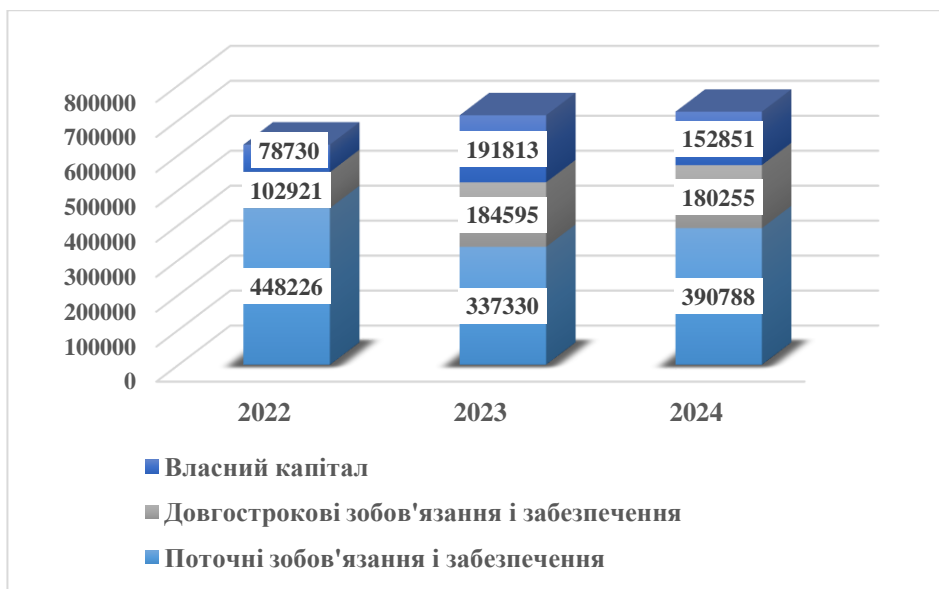

Рис. 2.5. Динаміка структури фінансових ресурсів ТОВ «Пирятинський сирзавод» протягом 2022-2024 років.

Джерело: побудовано автором на основі табл. 2.6.

Тут важливо розглянути, чому саме склад фінансових ресурсів має значення для підприємства. Аналізуючи динаміку фінансових ресурсів ТОВ «Пирятинський сирзавод» протягом 2022-2024 років (рис. 2.5), можна спостерігати певне співвідношення власного та позикового капіталу, яке має свої переваги та недоліки. Розглянемо деякі загальні причини, чому підприємство може надавати перевагу власним або запозиченим коштам.

Перевага власного капіталу для підприємства може полягати у простоті залучення рішень щодо його збільшення, які приймаються без необхідності узгодження з зовнішніми суб'єктами. Крім того, висока частка власного капіталу потенційно зменшує ризик фінансової нестійкості та банкрутства підприємства. Як показує динаміка на рис. 2.3, протягом 2022-2023 років спостерігалось значне зростання власного капіталу, що є позитивним аспектом.

Однак, ТОВ «Пирятинський сирзавод» також використовує і позиковий капітал, обсяги якого, особливо довгострокових зобов'язань, демонструють зростання протягом періоду. Позиковий капітал має свої переваги, такі як потенційне збільшення фінансового потенціалу підприємства для розширення

виробництва. Збільшення довгострокових зобов'язань може свідчити про інвестиції в розвиток, що потребують значних фінансових ресурсів.

Водночас, використання позикового капіталу, як і зазначається в тексті, пов'язане з певними негативними моментами. Залучення коштів залежить від рішень кредиторів, і підприємство може зіткнутися зі складнощами в отриманні фінансування. Крім того, обслуговування позикового капіталу (сплата відсотків) може знижувати прибутковість активів. Зростання частки позикового капіталу, особливо поточних зобов'язань у певні періоди, може також збільшувати ризик зниження фінансової стійкості підприємства.

ТОВ «Пирятинський сирзавод» як і для будь-якого іншого підприємства, важливо раціонально використовувати як власний, так і позиковий капітал для підвищення свого фінансового потенціалу та рентабельності. Збільшення власного капіталу, що спостерігається на графіку, є позитивною тенденцією для забезпечення фінансової стійкості. Однак, ефективне управління зростаючими обсягами позикового капіталу, особливо довгострокового, є ключовим для мінімізації ризиків і забезпечення збалансованого розвитку підприємства.

2.4. Ефективність формування та використання фінансовими ресурсами на прикладі ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Характеристика фінансового стану підприємства та наявних фінансових ресурсів здійснюється на основі аналізу складу джерел їхнього формування. З метою отримання об'єктивної оцінки фінансової структури підприємства нами буде використано порівняльний аналітичний баланс. Його побудова ґрунтується на вихідному бухгалтерському балансі шляхом систематизації та консолідації відповідних статей. Пасив цього балансу відображає джерела фінансових ресурсів підприємства, а актив – напрями їх використання. Такий підхід дозволить нам отримати чітке уявлення про фінансову структуру підприємства.

Тож, дослідження формування та використання фінансових ресурсів підприємства слід виконувати у певній послідовності.

Фінансові ресурси підприємства формуються з власних і залучених джерел, основним з яких є виручка від реалізації товарів (робіт, послуг), а також прибуток, що отримується від основної та інших видів діяльності. Тому нами було здійснено аналіз динаміки та структури доходів і прибутку, які наведені у таблицях 2.7 та 2.8.

Таблиця 2.7

**Динаміка та структура доходу ТОВ «Пирятинський сирзавод» за
2022-2024 рр.**

Показники	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення			
	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Абсолютне, +/-		Відносне, %	
							2023 до 2022	2024 до 2023	2023 до 2022	2024 до 2023
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1753605	95,33	1718306	96,70	2010114	97,98	-35299	291808	-2,01	16,98
Інші операційні доходи	80013	4,35	57287	3,22	33173	1,62	-22726	-21114	-28,40	-42,09
Інші фінансові доходи	746	0,04	1181	0,07	8168	0,40	435	6987	58,31	591,62
Разом	1839427	100,00	1776960	100,00	2051658	100,00	-62467	274698	-3,40	15,46

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства.

На досліджуваному підприємстві основним джерелом доходу протягом усього аналізованого періоду залишається виручка від реалізації продукції, частка якої стабільно перевищує 95% у загальній структурі доходів, це обґрунтовується тим, що ТОВ «Пирятинський сирзавод» спеціалізується на виробництві та реалізації молочної продукції, що забезпечує стабільні надходження коштів.

**Динаміка та структура прибутку ТОВ «Пирятинський сирзавод» за
2022-2024 рр.**

Показники	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відхилення			
	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Сума, тис. грн	Пито- ма вага, %	Абсолютне, +/-		Відносне, %	
							2023 до 2022	2024 до 2023	2023 до 2022	2024 до 2023
Валовий прибуток	22713 6	36,44	11756 4	189,7 3	12385 4	204,6 5	- 109572	6290	-48,24	5,35
Фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток	16025 7	25,71	21576	34,82	12425	20,53	- 138681	-9151	-86,54	-42,41
Фінансовий результат до оподаткування, прибуток	12242 3	19,64	-38588	-62,27	- 37879	-62,59	- 161011	709	- 131,5 2	-1,84
Чистий прибуток/збиток	11354 8	18,22	-38588	-62,27	- 37879	-62,59	- 152136	709	- 133,9 8	-1,84
Разом	62336 4	100,00	61964	100,0 0	60521	100,0 0	- 561400	-1443	-90,06	-2,33

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства.

Чистий прибуток ТОВ «Пирятинський сирзавод» у 2023 році порівняно з попереднім роком значно скоротився, досягнувши від'ємного значення та сформувавши збиток у розмірі 38 588 тис. грн. Така негативна зміна зумовлена падінням валового прибутку майже вдвічі – зі 227 136 тис. грн у 2022 році до 117 564 тис. грн у 2023 році, що стало наслідком зростання собівартості виробленої продукції, зокрема через подорожчання енергоресурсів, логістичних послуг та сировини.

У 2024 році ситуація показала часткову стабілізацію, з невеликим збільшенням валового прибутку на 6 290 тис. грн. Однак, фінансовий результат

до оподаткування залишився від'ємним, а збиток склав 37 879 тис. грн, що вказує на недостатність вжитих заходів для повного відновлення прибуткової діяльності.

Таблиця 2.9

Динаміка показників фінансового стану ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 рр.

Показники	Роки			Відхилення	
	2022	2023	2024	абсол., +/-	відн., %
Показники ліквідності					
Коефіцієнт загальної ліквідності (Коефіцієнт покриття)	1,41	1,80	1,61	0,20	14,31
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,59	1,18	1,00	0,41	70,52
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,09	0,34	0,31	0,22	243,20
Показники платоспроможності (фінансової стійкості)					
Коефіцієнт автономії	0,12	0,27	0,21	0,09	68,93
Коефіцієнт фінансування	8,00	3,72	4,74	-3,26	-40,80
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,05	0,14	0,09	0,14	-292,33
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,99	1,40	1,55	0,56	56,05
Показники ділової активності					
Коефіцієнт оборотності активів	2,78	8,96	2,78	-0,01	-0,26
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	4,87	4,15	5,20	0,33	6,82
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,15	3,57	3,46	0,31	9,93
Строк погашення дебіторської та кредиторської заборгованості	-40,93	-14,28	-35,24	5,69	-13,89
Коефіцієнт оборотності основних засобів	19,03	21,14	27,16	8,12	42,69
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	22,27	8,96	13,15	-9,12	-40,96
Показники рентабельності					
Коефіцієнт рентабельності активів	18,22	-10,46	-5,34	-23,56	-129,29
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	83,94	-21,15	-28,61	-112,55	-134,08
Коефіцієнт рентабельності продажу	6,48	-2,25	-1,88	-8,36	-129,10

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства.

Фінансовий стан підприємства визначається за допомогою системи показників, що охоплюють ліквідність, платоспроможність, ділову активність та рентабельність. Вони дозволяють оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує наявні ресурси, своєчасно виконує фінансові зобов'язання та забезпечує прибуткову діяльність. Розглянемо динаміку ключових коефіцієнтів на прикладі ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022–2024 рр.

Показники ліквідності, а саме коефіцієнт загальної ліквідності в аналізованому періоді демонструє зростання: з 1,41 у 2022 р. до 1,80 у 2023 р., а потім незначне зниження до 1,61 у 2024 р. Загалом така динаміка вказує на покращення здатності підприємства погашати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Аналогічну тенденцію ілюструє коефіцієнт швидкої ліквідності, який майже подвоївся у 2023 році (1,18 проти 0,59 у 2022 р.) і залишився на достатньому рівні в 2024 р. (1,00). Найбільш суттєве зростання є коефіцієнтом абсолютної ліквідності — з 0,09 до 0,34 у 2023 р., і далі до 0,31 у 2024 р. Цей результат підтверджує, що підприємство має реальні грошові кошти або їх еквіваленти для покриття короткострокових боргів, хоча в абсолютному значенні показник залишається дещо нижчим за норматив.

Показники платоспроможності (фінансової стійкості), зокрема коефіцієнт автономії продемонстрував стабільне зростання — з 0,12 у 2022 р. до 0,27 у 2023 р., що засвідчує посилення частки власного капіталу в структурі джерел фінансування. У 2024 р. показник дещо знизився до 0,21, однак загальна тенденція лишається позитивною. У той же час коефіцієнт фінансування зазнав зворотної динаміки: з 8,00 у 2022 р. він знизився до 3,72 у 2023 р., що демонструє зменшення залежності від позикових ресурсів, але в 2024 р. зріс до 4,74, що вже свідчить про деяке зростання фінансових ризиків. Особливо позитивним моментом є покращення коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами, який перейшов із від'ємного значення (-0,05 у 2022 р.) до позитивного (0,14 у 2023 р. та 0,09 у 2024 р.). Це аргументує підвищення фінансової стабільності та наявності вільного власного оборотного капіталу. Коефіцієнт

маневреності власного капіталу також зростав (з 0,99 до 1,55), що ілюструє зростання гнучкості у використанні власних ресурсів.

Показники ділової активності, як от динаміка коефіцієнта оборотності активів характеризується нестабільністю: різкий стрибок у 2023 р. до 8,96 змінюється поверненням до рівня 2022 р. (2,78 у 2024 р.). Що є наслідком разових угод чи сезонних факторів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості покращився у 2024 р. до 5,20 після зниження в 2023 р., що засвідчує прискорення розрахунків з покупцями. Кредиторська заборгованість також демонструє зростання оборотності, що підкреслює своєчасність розрахунків із постачальниками. Середній строк погашення дебіторської та кредиторської заборгованості зазнав позитивних змін: у 2024 р. становив –35,24 днів проти –40,93 у 2022 р., що свідчить про зменшення затримок у платежах. Коефіцієнт оборотності основних засобів виріс із 19,03 до 27,16, що підтверджує зростання продуктивності використання основного капіталу. Натомість коефіцієнт оборотності власного капіталу у 2023 р. суттєво зменшився (8,96), а в 2024 р. дещо покращився (13,15), однак залишився нижчим за рівень 2022 р. (22,27), що вказує на зниження інтенсивності використання власних коштів.

Усі показники рентабельності зазнали різкого падіння. Коефіцієнт рентабельності активів знизився з 18,22% у 2022 р. до –5,34% у 2024 р., що ілюструє збитковість використання ресурсів. Найбільший спад спостерігається у рентабельності власного капіталу: з 83,94% у 2022 р. до –28,61% у 2024 р. Це є доказом зменшення прибутковості для власників підприємства. Коефіцієнт рентабельності продажу у 2022 р. був позитивним (6,48%), однак у наступні роки став від'ємним, що підкреслює погіршення ефективності основної діяльності.

Оцінка показників рентабельності, які характеризують прибутковість діяльності підприємства та результативність використання наявних ресурсів. Узагальнені значення цих показників представлено в наступній таблиці.

Таблиця 2.10

Динаміка рентабельності підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 рр.

Показники	Роки			Відхилення абсолютне,+/-
	2022	2023	2024	
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	0,19	-0,05	-0,05	-0,25
Рентабельність основних засобів	1,44	-0,20	-0,25	-1,69
Рентабельність власного капіталу	1,15	-0,45	-0,49	-1,64
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності	0,09	0,01	0,01	-0,09
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	0,06	-0,02	-0,02	-0,08

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Ефективність роботи підприємства в цілому, а також прибутковість його різних сфер діяльності (виробничої, підприємницької, інвестиційної), знаходить своє відображення у показниках рентабельності. Ці показники дають змогу оцінити, наскільки результативно використовуються наявні ресурси та наскільки виправдані понесені витрати. Якщо прибуток відносно вкладених ресурсів зростає — компанія працює результативно; якщо ж навпаки — виникають проблеми в організації виробництва, фінансуванні або збуті.

Показники рентабельності демонструють, наскільки раціонально використовуються ресурси для отримання прибутку, відображають прибутковість різних сфер діяльності і допомагають оцінити окупність витрат. На відміну від абсолютних величин, рентабельність дає більш комплексне уявлення про фінансові результати, показуючи співвідношення між отриманим ефектом та залученими ресурсами. Саме тому ці показники застосовують не лише для аналізу внутрішніх процесів, але й у формуванні цінової політики та розробці інвестиційних стратегій.

У 2022 році ТОВ «Пирятинський сирзавод» показало відносно непогані фінансові результати. Зокрема, рентабельність активів становила 0,19, основних засобів – 1,44, а власного капіталу – 1,15. Дані результати вказують на те, що раціональне використання ресурсів та здатність підприємства генерувати прибуток, достатній для покриття витрат і подальшого розвитку.

Проте вже наступного, 2023 року, фінансовий стан підприємства почав погіршуватися. Рентабельність активів знизилася до $-0,05$, основних засобів – до $-0,20$, а власного капіталу – до $-0,45$. У 2024 році ця падіння тривало: рентабельність основних засобів зменшилася до $-0,25$, а власного капіталу – до $-0,49$. Такі зміни вказують на те, що підприємство стало збитковим, що негативно впливає на його загальну фінансову стійкість. Можливими чинниками такого погіршення могли стати збільшення собівартості продукції, зокрема витрат на сировину, енергоносії та транспортування, зменшення обсягів реалізації продукції, вплив зовнішніх економічних факторів, таких як інфляція, перебої в постачанні та загальна нестабільність економіки.

Щодо рентабельності реалізованої продукції, то в 2022 році вона становила $0,09$ за операційним прибутком і $0,08$ за чистим прибутком. Проте вже у 2023 році показник за операційним прибутком різко впав до $0,01$, а за чистим прибутком став від'ємним — $(-0,02)$ і залишився на цьому рівні у 2024 році. Доходи від реалізації перестали покривати витрати, і кожна одиниця проданої продукції фактично призводила до збитків.

Під фінансовою стійкістю підприємства розуміють забезпечення запасів і витрат джерелами коштів для їх формування. Фінансова стійкість – це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування [47].

До основних факторів, що визначають фінансову стійкість підприємства, належить фінансова структура капіталу (співвідношення позикових і власних коштів, а також довгострокових і короткострокових джерел коштів) і політика фінансування окремих складових активів (насамперед необоротних активів і запасів).

Розрізняють такі типи фінансової стійкості підприємства:

1. Абсолютна фінансова стійкість – ситуація при якій власні оборотні кошти забезпечують запаси і витрати підприємства.

2. Нормально – стійкий фінансовий стан – ситуація, при якій запаси і витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами.

3. Нестійкий фінансовий стан – ситуація, при якій запаси і витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик.

4. Кризовий фінансовий стан – ситуація, при якій запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства [48, с. 127]. Фінансова стійкість підприємства також залежить від ефективного вибору джерел фінансування і визначається оптимальною структурою активів та співвідношенням власних і запозичених коштів.

Для аналізу фінансової стійкості підприємства була використана система фінансових коефіцієнтів, динаміка яких показана в таблиці 2.11. Аналіз фінансової стійкості описує результат поточного, інвестиційного та фінансового розвитку підприємства. Показники фінансової стійкості дають розуміння щодо співвідношення власних та позикових коштів у капіталі підприємства.

Таблиця 2.11

**Основні показники фінансової стійкості підприємства ТОВ
«Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 рр.**

Показники	Роки			Відхилення абсолютне, +/-
	2022	2023	2024	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Власні ОК	78206	268683	236937	158731
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів	0,15	0,44	0,38	0,23
власними коштами				
Коефіцієнт забезпечення запасів власними коштами	0,30	1,29	1,00	0,70
Коефіцієнт маневреності ВК	0,51	1,40	1,55	1,04
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,57	0,49	0,54	-0,03
Коефіцієнт мобільності	5,09	5,63	6,53	1,44
Індекс постійного активу	1,31	0,56	0,63	-0,68
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,14	0,37	0,27	0,12
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,06	0,13	0,11	0,04

Продовження табл.2.11.

1	2	3	4	5
Коефіцієнт фінансової залежності	0,44	0,37	0,39	-0,04
Коефіцієнт фінансового ризику	7,00	2,72	3,74	-3,26
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,14	0,26	0,23	0,09

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Протягом 2022–2024 років у ТОВ «Пирятинський сирзавод» спостерігається позитивна динаміка ключових показників, що характеризують фінансову стійкість. Обсяг власних оборотних коштів у 2023 році зріс майже в 3,5 раза порівняно з 2022 роком — з 78 206 тис. грн до 268 683 тис. грн. Такий стрибок зумовлений збільшенням обсягу власного капіталу, залученого до поточної діяльності. У 2024 році показник дещо знизився до 236 937 тис. грн, однак зберігся на високому рівні, що вказує на здатність підприємства підтримувати стійку фінансову основу.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами у 2022 році становив 0,15, а вже у 2023 році зріс до 0,44. У 2024 році він дещо знизився до 0,38, але залишився в межах прийнятних значень ($> 0,1$). Така зміна свідчить про наявність достатнього ресурсу для самостійного фінансування обігових активів без надмірного залучення позикових джерел.

Коефіцієнт забезпечення запасів власними коштами у 2022 році становив 0,30, у 2023 — 1,29, а в 2024 — 1,00. Подібна динаміка демонструє зростання внутрішніх можливостей підприємства покривати власні запаси, що є показником фінансової незалежності у сфері матеріального забезпечення.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу збільшився з 0,51 у 2022 році до 1,40 у 2023 та 1,55 у 2024 році. Підвищення рівня цього показника свідчить про посилення здатності підприємства швидко адаптуватися до змін завдяки значній частці капіталу, залученого в обіг.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів у 2022 році дорівнював 0,57, у 2023 — 0,49, у 2024 — 0,54. Незначне коливання значень вказує на збереження сталого підходу до структури довгострокового фінансування.

Показник мобільності активів зріс із 5,09 у 2022 році до 6,53 у 2024 році, характеризуючи це зростанням частки оборотних активів у структурі балансу. Внаслідок цього підприємство може ефективніше реагувати на зміну кон'юнктури ринку, маючи достатній рівень ліквідності та можливість швидше перемістити активи у грошові кошти.

Індекс постійного активу, навпаки, демонструє спад — з 1,31 до 0,63 у 2024 році. Зниження частки необоротних активів у структурі фінансування власним капіталом, що зменшує навантаження на підприємство та підвищує його гнучкість у використанні ресурсів.

Коефіцієнт фінансової стабільності підвищився з 0,14 у 2022 році до 0,27 у 2024 році, що демонструє зміцнення загального фінансового стану підприємства за рахунок збільшення частки стабільних джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової незалежності також покращився — з 0,06 у 2022 році до 0,11 у 2024 році. Значення поки залишаються нижчими за оптимальні і динаміка вказує на поступове зменшення залежності від зовнішніх кредиторів.

Коефіцієнт фінансової залежності знизився з 0,44 до 0,39, є результатом зростання частки власного капіталу в загальній структурі джерел фінансування.

Позитивні зрушення простежуються і в коефіцієнті фінансового ризику. Якщо у 2022 році він становив 7,00, то у 2023 — вже 2,72, а у 2024 — 3,74. Попри те, що рівень ризику ще досить високий, спостерігається рух у напрямку стабілізації та зниження залежності від зобов'язань. Коефіцієнт фінансової стійкості за аналізований період зріс із 0,14 до 0,23, що вказує на послідовне покращення здатності підприємства утримувати стабільну фінансову позицію.

Ліквідність підприємства в короткостроковому періоді характеризується його здатністю своєчасно покривати поточні зобов'язання за рахунок наявних обігових активів[49]. Виділяють кілька рівнів ліквідності залежно від ступеня швидкості перетворення активів у грошову форму. Низький рівень ліквідності обмежує гнучкість підприємства у фінансових рішеннях, що може позбавити його можливості скористатися вигідними ринковими умовами.

Більш критичний дефіцит ліквідних коштів унеможливилює виконання короткострокових боргових зобов'язань, що, у свою чергу, може змусити підприємство звернутись до продажу довгострокових активів або навіть призвести до фінансової неспроможності [50].

Для власників бізнесу така ситуація може означати зниження рентабельності, втрату контролю над управлінням або втрату вкладених інвестицій. Для кредиторів нестача ліквідності у позичальника сигналізує про ймовірні затримки з обслуговуванням боргу. Крім того, погіршення платоспроможності може негативно вплинути на відносини з постачальниками й клієнтами, порушуючи стабільність договірних зобов'язань та призводячи до втрати ділових зв'язків.

Зважаючи на це, доцільно провести аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «Пирятинський сирзавод» за останні три роки, результати якого наведено в таблиці 2.12

Таблиця 2.12

Показники ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 рр.

Показники	Роки			Відносне відхилення, %
	2022	2023	2024	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,09	0,34	0,31	243,20
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,59	1,18	1,00	70,52
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,41	1,80	1,61	14,31
Чистий оборотний капітал	78206	268683	236937	202,97

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Проаналізувавши показники ліквідності та платоспроможності підприємства, наведені в таблиці 2.12, зокрема, коефіцієнт поточної ліквідності протягом 2022–2024 років утримувався на рівні, вищому за нормативний (1 – 2,5). У 2022 році він становив 1,41, у 2023 – підвищився до 1,80, а у 2024 – трохи знизився до 1,61. Підприємство має достатній обсяг обігових активів для погашення своїх короткострокових зобов'язань, а отже, зберігає платоспроможність.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який враховує лише найбільш ліквідні активи (без запасів), за період також показав позитивну динаміку. У 2022 році він становив 0,59, а в 2024 – вже 1,00. Дане зростання вказує на покращення здатності підприємства виконувати свої зобов'язання без урахування повільно реалізованих активів. Таке зростання майже у два рази вказує на налагоджену дебіторську політику та збільшення грошових коштів.

Особливо позитивною є динаміка коефіцієнта абсолютної ліквідності. Його рівень зріс із 0,09 у 2022 році до 0,31 у 2024 році, тобто більш ніж утричі. Це означає, що підприємство збільшило обсяг грошових коштів і їх еквівалентів у структурі активів, що дає можливість швидко покривати частину зобов'язань негайно.

Чистий оборотний капітал також суттєве зріс – з 78,2 млн грн у 2022 році до 236,9 млн грн у 2024-му, що на 202,97% більше. Це вказує на зростання фінансової стабільності підприємства та створює потенціал для розширення його діяльності.

Ще одним важливим аспектом оцінки фінансового стану є ділова активність, яка характеризує здатність підприємства ефективно використовувати свої ресурси, адаптуватися до змін зовнішнього середовища, освоювати нові ринки збуту, розвивати партнерські зв'язки та формувати позитивну репутацію на ринку. Ділова активність відображає не лише поточні результати діяльності, а й потенціал для зростання в майбутньому. Для її аналізу використовують систему показників, які дають змогу оцінити, наскільки ефективно підприємство обертає активи, використовує власні та позикові ресурси, а також швидкість обігу коштів. Такі коефіцієнти дозволяють виявити сильні та слабкі сторони господарювання і сформувані обґрунтовані управлінські рішення. Показники ділової активності, що відображають ефективність використання ресурсів підприємства в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Показники ділової активності підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 рр.

Показники	Роки			Відхилення абсолютне,+/-
	2022	2023	2024	
Коефіцієнт загальної оборотності капіталу	3,33	2,41	2,78	-0,55
Коефіцієнт оборотності мобільних засобів	2,78	2,84	3,20	0,42
Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних засобів	17,78	20,05	26,14	8,36
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	13,83	10,11	10,76	-3,07
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	18,09	21,33	21,20	3,11
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	16,95	15,95	20,90	3,95

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Проаналізувавши ділову активність ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022-2024 рр., можна зробити наступні висновки.

Коефіцієнт загальної оборотності капіталу у 2023 р. знизився до 2,41 з 3,33 у 2022 р., що ілюструє уповільнення обертання всього капіталу на 0,92 оберти. Однак у 2024 р. цей показник дещо відновився і склав 2,78 оберти, що вказує на часткове покращення ділової активності та більш ефективне використання капіталу. Зростання цього показника загалом розцінюється позитивно, адже воно є доказом швидшої трансформації ресурсів у дохід.

Коефіцієнт оборотності мобільних засобів демонструє поступове зростання: з 2,78 у 2022 р. до 3,20 у 2024 р. (+0,42 оберти), що відображає підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства.

Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних засобів (запасів) має особливо позитивну динаміку. У 2022 р. він становив 17,78 обертів, а вже у 2024 р. — 26,14, тобто зріс на 8,36 обертів. Це характеризує прискорення реалізації продукції та ефективніше управління запасами.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, навпаки, демонструє деяке погіршення. Показник знизився з 13,83 у 2022 р. до 10,76 у 2024 р. Це є доказом збільшення строків погашення дебіторської заборгованості, тобто

підприємству доводиться довше чекати на надходження коштів від покупців, що негативно впливає на ліквідність.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зростав упродовж аналізованого періоду — з 18,09 у 2022 р. до 21,20 у 2024 р., що засвідчує швидше погашення зобов'язань перед постачальниками, що підтверджує стабільну платоспроможність підприємства, хоча й може знижувати обсяг доступних для використання коштів у короткостроковій перспективі.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу також має позитивну тенденцію: з 16,95 у 2022 р. до 20,90 у 2024 р. Зростання показника на 3,95 обертів виявляє більш інтенсивне використання власного капіталу у процесі створення доходу, що підкріплює загальний позитивний фінансовий стан підприємства та його інвестиційну привабливість.

Отже, підсумовуючи ефективність формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2022–2024 роки, можна відзначити кілька ключових моментів. По-перше, компанія демонструє стабільний рівень необоротних активів, що свідчить про підтримку основних виробничих потужностей, хоча оборотні активи дещо зменшилися, що може свідчити про оптимізацію запасів або активніше використання оборотних ресурсів. По-друге, значне зниження власного капіталу та зростання довгострокових зобов'язань свідчить про певне збільшення фінансових ризиків і залежність від зовнішнього фінансування. По-третє, рентабельність продажів на рівні 6,16% вказує на помірну прибутковість діяльності, що потребує уваги для покращення маржинальності. По-четверте, показники ліквідності свідчать про достатню платоспроможність, але певний ризик пов'язаний з великою часткою запасів, які не завжди швидко конвертуються у гроші. Нарешті, ділова активність підприємства демонструє збалансоване управління запасами та дебіторською заборгованістю, що позитивно впливає на грошовий потік. Загалом, фінансові ресурси використовуються ефективно, але існують резерви для підвищення стабільності та прибутковості підприємства.

2.5. Правове регулювання діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Діяльність ТОВ «Пирятинський сирзавод» регулюється Законом України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року № 1576-ХІІ [52], який визначається Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 6 лютого 2018 року №2275-VІІІ [51]. Підприємство має власний Статут, який регламентує внутрішні корпоративні відносини, права та обов'язки учасників, порядок розподілу прибутку і процедуру прийняття рішень. Відповідно до законодавства, всі зміни до статутних документів повинні бути офіційно зареєстровані у державному реєстрі юридичних осіб. «Пирятинський сирзавод» повинен вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність згідно з вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16 липня 1999 року №996-XIV. Для забезпечення прозорості діяльності підприємство дотримується вимог публічності та звітності перед державними органами. Невиконання цих вимог може призвести до накладення штрафів або блокування діяльності.

Важливою складовою правового регулювання є податкове законодавство, зокрема Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VІ [53], що визначає систему оподаткування для ТОВ. «Пирятинський сирзавод», який зобов'язаний реєструватися платником податку на додану вартість (ПДВ), якщо його річний оборот перевищує встановлений законом ліміт. Підприємство сплачує податок на прибуток та інші податки відповідно до своєї діяльності, зокрема акцизи чи екологічні збори, якщо це передбачено. Несвоєчасна сплата податків або порушення звітності може спричинити штрафи, пені або перевірки податкових органів. Крім того, законодавство зобов'язує підприємство зберігати податкову документацію протягом встановленого строку для можливих перевірок. Дотримання податкового законодавства є ключовим фактором стабільності бізнесу та уникнення юридичних ризиків.

Трудові відносини на «Пирятинському сирзаводі» регулюються Кодексом законів про працю України від 12 грудня 1971 року №322-VІІІ [54], який

передбачає укладення письмових трудових договорів із працівниками. Підприємство зобов'язане дотримуватися норм про тривалість робочого часу, оплату праці, надання відпусток, охорону праці та забезпечення безпеки робочого місця. Особлива увага приділяється дотриманню норм гігієни та безпеки на виробництві, що є критично важливим для харчової галузі. Порухення цих норм може призвести до штрафів від Держпраці та навіть кримінальної відповідальності посадових осіб. Також підприємство має забезпечувати соціальне страхування працівників, зокрема внески до Пенсійного фонду та фондів соціального страхування. Законодавство гарантує права працівників на захист від незаконного звільнення, що створює додаткову стабільність у колективі.

Окрему увагу слід приділяти нормам безпеки харчових продуктів, які регламентуються Законом України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23 грудня 1977 року №771/97-ВР [55] та відповідними санітарними правилами. «Пирятинський сирзавод» зобов'язаний отримувати санітарно-епідеміологічні висновки та дозволи на виробництво, що підтверджують відповідність продукції стандартам якості. Всі технологічні процеси контролюються відповідно до Державних стандартів (ДСТУ), що гарантують безпеку і поживну цінність сиру. Підприємство також відповідає за правильне маркування продукції згідно з вимогами законодавства, що включає інформацію про склад, дату виготовлення та термін придатності. Недотримання цих вимог може призвести до відкликання продукції, штрафів або призупинення діяльності. Таким чином, дотримання стандартів забезпечує не лише якість продукції, а й довіру споживачів.

Екологічне законодавство, зокрема Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», вимагає від «Пирятинського сирзаводу» відповідального ставлення до утилізації відходів виробництва. Підприємство має здійснювати облік та контроль викидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище, дотримуватися гранично допустимих норм, а також подавати звіти до екологічних контролюючих органів. Забруднення

довкілля, неправильне зберігання чи утилізація відходів може призвести до штрафів та адміністративної відповідальності. Важливо також проходити регулярні екологічні перевірки та отримувати відповідні дозволи на діяльність. Виконання цих вимог дозволяє підприємству діяти у правовому полі та зменшує ризики нанесення шкоди природі. Екологічна відповідальність також покращує імідж заводу серед партнерів і споживачів.

Антимонопольне законодавство України забезпечує справедливу конкуренцію на ринку молочної продукції, і «Пирятинський сирзавод» повинен дотримуватися Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 року №236/96-ВР [56]. Підприємство заборонено застосовувати недобросовісні методи конкуренції, зловживати монопольним становищем або узгоджувати дії з конкурентами, що можуть вплинути на ціноутворення. В разі порушення правил антимонопольного законодавства, Антимонопольний комітет України має право накладати штрафи та вимагати усунення порушень. Завод зобов'язаний своєчасно подавати звіти про свою діяльність, що стосується ринкових угод, і співпрацювати з контролюючими органами. Дотримання цих норм сприяє розвитку прозорого ринку та підвищенню якості продукції. Це також допомагає підприємству уникнути юридичних ризиків і підтримувати добру репутацію на ринку.

Отже, підсумовуючи, правове регулювання діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» ґрунтується на комплексі нормативно-правових актів, які забезпечують законність, прозорість і безпеку функціонування підприємства. Господарське та податкове законодавство визначають основи корпоративного управління та оподаткування, що сприяє стабільності бізнесу. Трудове законодавство гарантує захист прав працівників і дотримання стандартів охорони праці, що особливо важливо у харчовій промисловості. Норми безпеки харчових продуктів та санітарні вимоги забезпечують високу якість продукції і безпеку для споживачів. Виконання екологічних норм допомагає мінімізувати негативний вплив на довкілля і підвищує соціальну відповідальність підприємства. Дотримання антимонопольного законодавства сприяє

справедливій конкуренції на ринку і зміцнює репутацію заводу як надійного учасника ринку.

Висновки до розділу 2

У процесі дослідження розділу 2 було проведено комплексний аналіз діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» з акцентом на формування та використання фінансових ресурсів підприємства. У підрозділі 2.1 здійснено характеристику підприємства, в якій описано основні напрями його господарської діяльності, виробничі потужності, асортимент продукції та основні техніко-економічні показники за досліджуваний період. Далі, у пункті 2.2, проведено детальний аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства, що дозволило визначити зміни у вартості необоротних та оборотних активів, а також оцінити їх вплив на загальний фінансовий стан компанії. Підрозділ 2.3 присвячений оцінці структури фінансових ресурсів підприємства, зокрема співвідношенню власного капіталу і залучених джерел фінансування, а також аналізу використання цих ресурсів для забезпечення господарської діяльності.

Особлива увага у пункті 2.4 була приділена ефективності формування та використання фінансових ресурсів, що здійснювалось через оцінку ключових показників рентабельності, ліквідності, ділової активності та фінансової стійкості підприємства. На основі отриманих даних проведено порівняльний аналіз динаміки цих показників у 2022-2024 роках, що дозволило виявити тенденції розвитку та проблемні зони у фінансовому менеджменті. У пункті 2.5 розглянуто правове регулювання діяльності підприємства, включаючи відповідність чинному законодавству у сфері господарювання, оподаткування, трудових відносин, а також дотримання санітарних та екологічних норм, що є важливою складовою забезпечення стабільної діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». В результаті дослідження сформовано обґрунтовані висновки щодо поточного стану та перспектив розвитку підприємства, а також визначено

рекомендації для покращення використання фінансових ресурсів та зміцнення правового забезпечення діяльності. Такий системний підхід забезпечив всебічне розуміння фінансової структури і господарської ефективності ТОВ «Пирятинський сирзавод» та став основою для подальшого стратегічного планування.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

3.1. Проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Проблеми формування фінансових ресурсів на підприємстві ТОВ «Пирятинський сирзавод» мають комплексний і системний характер, що суттєво впливає на його фінансову стабільність та операційну діяльність. Основними факторами, які зумовлюють ці проблеми, є недостатність власних коштів та висока залежність від зовнішніх джерел фінансування. Значна кредиторська заборгованість ускладнює управління грошовими потоками і підвищує фінансові ризики. Крім того, підприємство стикається з проблемами у формуванні оптимальної структури капіталу, що обмежує його можливості для подальшого розвитку. Виникають труднощі з обслуговуванням облігаційних зобов'язань, що спричиняє збитковість діяльності. Усе це вимагає впровадження ефективних заходів для стабілізації фінансової ситуації та забезпечення сталого функціонування підприємства.

Проблеми формування фінансових ресурсів негативно впливають на діяльність ТОВ «Пирятинський сирзавод», обмежуючи його здатність своєчасно виконувати фінансові зобов'язання. Значна кредиторська заборгованість призводить до зростання витрат на обслуговування боргів, що зменшує прибутковість підприємства. Недостатність власних фінансових ресурсів ускладнює оновлення виробничих потужностей і впровадження інноваційних технологій. Фінансові труднощі створюють загрозу порушення платоспроможності, що знижує довіру партнерів і контрагентів. Крім того, збитковість через високі виплати за облігаціями підриває загальну економічну стабільність підприємства. Все це обмежує можливості для сталого розвитку і зростання на ринку.

Однією з ключових проблем є значна кредиторська заборгованість, що накопичилась на підприємстві, яка утруднює ефективне управління фінансовими ресурсами.

Високий рівень зобов'язань перед контрагентами обмежує платоспроможність підприємства і підвищує фінансові ризики, пов'язані з обслуговуванням боргових зобов'язань. Така ситуація негативно відображається на здатності підприємства оперативно реагувати на фінансові виклики та здійснювати інвестиції у розвиток виробництва. У свою чергу, це знижує конкурентоспроможність підприємства на ринку і загрожує його довгостроковій стійкості. Враховуючи зазначене, стає очевидною необхідність розробки заходів для зниження кредиторської заборгованості.

Покращення структури капіталу підприємства шляхом зменшення кредиторської заборгованості є одним із пріоритетних напрямів оптимізації фінансової діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». Зниження боргового навантаження сприятиме підвищенню фінансової гнучкості, що дозволить більш ефективно розпоряджатися наявними ресурсами.

Окрім того, зменшення кредиторської заборгованості сприятиме зниженню витрат на обслуговування боргів, що позитивно позначиться на рентабельності діяльності підприємства. Раціональна структура капіталу сприятиме зниженню фінансових ризиків і покращенню платоспроможності, що є важливим фактором залучення інвестицій. Впровадження таких заходів потребує ретельного аналізу фінансового стану підприємства і побудови стратегічного плану реструктуризації боргових зобов'язань. Таким чином, оптимізація структури капіталу є базисом для стабілізації фінансової ситуації підприємства.

Водночас, враховуючи динамічні умови ринку та потребу у розширенні виробничих можливостей, важливо розглянути альтернативні джерела формування фінансових ресурсів. Кредитування може стати ефективним інструментом для залучення додаткових фінансових ресурсів, необхідних для розвитку і модернізації виробництва.

Залучення кредитних ресурсів є необхідним заходом для розширення виробничих можливостей ТОВ «Пирятинський сирзавод» та підвищення його конкурентоспроможності на ринку. Позикові кошти можуть бути спрямовані на модернізацію обладнання, впровадження нових технологій і збільшення обсягів виробництва. Проте, для забезпечення ефективного використання кредитних коштів потрібно розробити чітку фінансову стратегію, яка враховує можливості своєчасного повернення позик.

Надмірне кредитне навантаження може призвести до зниження фінансової стійкості та збільшення ризику неплатоспроможності підприємства. Тому важливим завданням є встановлення оптимального співвідношення між залученими і власними ресурсами. Це дозволить збалансувати потреби у фінансуванні і знизити ймовірність виникнення кризових ситуацій.

ТОВ «Пирятинський сирзавод» стикається з серйозною проблемою у сфері облігаційного фінансування, що негативно впливає на фінансові результати підприємства. Регулярні виплати за облігаціями, зокрема процентні платежі та погашення номінальної вартості, створюють значне фінансове навантаження, яке перевищує можливості підприємства з генерування прибутку. Внаслідок цього діяльність підприємства стає збитковою, що знижує його платоспроможність і загрожує фінансовій стабільності.

Негативний вплив таких зобов'язань проявляється у погіршенні ліквідності, зростанні витрат на обслуговування боргу та обмеженні інвестиційних можливостей. Відсутність адекватного механізму управління облігаційним боргом підсилює ризики виникнення кризових ситуацій на підприємстві. Отже, існуюча структура зобов'язань потребує комплексного перегляду та оптимізації.

Для подолання цієї проблеми доцільно розглянути реструктуризацію виплат за облігаціями як один із ключових заходів фінансового оздоровлення підприємства. Такий підхід передбачає перегляд графіку платежів, зниження процентної ставки або пролонгацію термінів погашення, що дозволить зменшити щомісячне фінансове навантаження. Реструктуризація також сприятиме

покращенню грошового потоку, що позитивно вплине на платоспроможність і загальну фінансову стійкість підприємства.

Важливо, щоб процес реструктуризації проходив у тісній співпраці з кредиторами, що забезпечить прийнятність умов для обох сторін. Запровадження таких заходів дасть можливість стабілізувати фінансовий стан та створити умови для подальшого розвитку ТОВ «Пирятинський сирзавод». Без належного врегулювання проблеми з облігаціями, підприємство ризикує втратити фінансову незалежність та конкурентоспроможність на ринку.

Запропоновані заходи для ТОВ «Пирятинський сирзавод» спрямовані на покращення фінансової стабільності та підвищення ефективності управління ресурсами підприємства. Зменшення кредиторської заборгованості є пріоритетним напрямком, оскільки надмірні боргові зобов'язання обмежують ліквідність і знижують можливості для інвестицій у розвиток.

Впровадження контролю за термінами та умовами розрахунків із контрагентами допоможе уникнути накопичення простроченої заборгованості, що в свою чергу покращить фінансовий стан підприємства. Це дозволить більш раціонально розподіляти наявні кошти, знизити витрати на обслуговування боргів і підвищити загальну платоспроможність. Зменшення кредиторської заборгованості позитивно вплине на кредитний рейтинг підприємства, що полегшить доступ до зовнішніх джерел фінансування. Отже, ця міра сприятиме стабілізації грошових потоків та створенню основи для подальшого розвитку.

Кредитування, як додатковий механізм формування фінансових ресурсів, також має стратегічне значення для підприємства. Використання кредитних коштів дозволить покрити тимчасові розриви у фінансових потоках та забезпечити необхідний капітал для модернізації виробництва, розширення асортименту продукції та впровадження інновацій. Важливо, що грамотне планування кредитних ресурсів допоможе уникнути надмірного боргового навантаження і знизити ризики, пов'язані з неплатоспроможністю.

За допомогою кредитування можна оптимізувати структуру капіталу, збалансувавши власні та позикові джерела фінансування. Це, в свою чергу,

підвищить фінансову гнучкість підприємства та його здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Крім того, своєчасне і ефективне використання кредитних ресурсів сприятиме зростанню прибутковості та підвищенню конкурентоспроможності. Таким чином, кредитування є важливим інструментом для забезпечення стійкого фінансового розвитку ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Реструктуризація виплат за облігаціями є ще одним критично важливим заходом, який здатен значно полегшити фінансовий тиск на підприємство. Перегляд умов погашення та відстрочка платежів дозволять знизити щомісячні фінансові зобов'язання, що покращить ліквідність і зменшить ризик виникнення дефолту. Це створить більш сприятливі умови для планування бюджету і реалізації стратегічних проектів без ризику втрати кредиторської довіри.

Реструктуризація також позитивно вплине на імідж підприємства серед інвесторів та кредиторів, що сприятиме залученню додаткових інвестицій у майбутньому. Враховуючи складну економічну ситуацію, такі заходи є необхідними для збереження фінансової стійкості та запобігання банкрутству. Отже, впровадження реструктуризації є одним із ключових кроків для стабілізації фінансового стану ТОВ «Пирятинський сирзавод» і забезпечення його подальшої конкурентоспроможності.

Отже, підсумовуючи, запропоновані заходи щодо удосконалення формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «Пирятинський сирзавод» є комплексними і спрямовані на підвищення фінансової стабільності підприємства. Зменшення кредиторської заборгованості дасть змогу оптимізувати грошові потоки, знизити витрати на обслуговування боргів та підвищити загальну платоспроможність. Кредитування, у свою чергу, виступає важливим інструментом для формування додаткових фінансових ресурсів, що забезпечить розвиток виробництва та інноваційні проекти.

Реструктуризація виплат за облігаціями дозволить знизити фінансовий тиск і уникнути збитковості, покращуючи тим самим ліквідність підприємства. Впровадження цих заходів суттєво покращить структуру капіталу, зменшить фінансові ризики та сприятиме зростанню конкурентоспроможності. Загалом, ці

кроки спрямовані на забезпечення довгострокової фінансової стійкості та стабільного розвитку ТОВ «Пирятинський сирзавод». Таким чином, реалізація запропонованих рекомендацій є необхідною умовою підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

3.2. Реструктуризація виплат за облігаціями з метою стабілізації фінансового стану підприємства

В умовах економічної нестабільності та фінансових викликів, пов'язаних з воєнним станом, підприємства зіштовхуються з необхідністю перегляду власної фінансової політики. Для ТОВ «Пирятинський сирзавод» одним із критично важливих напрямів стабілізації діяльності є реструктуризація виплат за корпоративними облігаціями, яка має на меті зменшити боргове навантаження, зберегти ліквідність і підвищити інвестиційну привабливість підприємства.

Підприємство здійснило емісію корпоративних облігацій у 2015 році на загальну суму 195 895 тис. грн. З огляду на складну фінансову ситуацію, яка склалась у попередні роки, термін обігу цих облігацій був кілька разів пролонгований. У результаті термін обігу облігацій подовжено до 2034 року. Згідно з даними фінансової звітності, балансова вартість боргу за цими цінними паперами зросла зі 163 114 тис. грн на 31 грудня 2023 року до 196 118 тис. грн на 31 грудня 2024 року, що свідчить про відсутність активного процесу погашення боргових зобов'язань і накопичення зобов'язань перед інвесторами. Детальніше структура облігаційної заборгованості представлена у таблиці 3.1

Таблиця 3.1.

Структура облігаційної заборгованості ТОВ «Пирятинський сирзавод» станом за 2023-2024 рр., тис.грн

Стаття	Період	
	2023 рік	2024 рік
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Випущені корпоративні облігації	162 362	195 895

Продовження табл.3.1.

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Нараховані відсотки	5 078	6 156
Неамортизована премія	752	223
Вирахування	-2	- 156
Разом	163 114	196 118

Джерело: розраховано і складено автором.

Як видно з таблиці 3.1, на кінець 2024 року загальний обсяг облігаційного боргу ТОВ «Пирятинський сирзавод» склав 196 118 тис. грн, і це вже з урахуванням значних нарахованих відсотків. На тлі повномасштабного вторгнення підприємство зазнало суттєвих втрат: значно знизилися обсяги реалізації, зросла собівартість продукції через подорожчання енергоносіїв, сировини та транспортних послуг. Ускладнилися логістичні маршрути, погіршилася купівельна спроможність споживачів, а загальна економічна невизначеність призвела до зростання ризиків. Обслуговування облігаційного боргу у межах раніше запланованих графіків стало надмірно обтяжливим, створюючи ризики зниження платоспроможності та втрати довіри інвесторів.

Саме тому, як антикризовий захід, ми пропонуємо реструктуризувати ці боргові зобов'язання. Дана пропозиція полягає у тимчасовому призупиненні виплат – як основної суми боргу, так і відсотків – протягом двох років: у 2025 та 2026 роках. Таким чином, підприємству надається дворічний мораторій на обслуговування боргу. Після завершення зазначеного періоду відсотки, не виплачені у 2025–2026 роках, будуть капіталізовані, тобто додані до основної суми боргу, а термін обігу облігацій продовжено до 2036 року.

Такий підхід дозволить підприємству зосередити фінансові ресурси на операційній діяльності, забезпечити відновлення виробничих процесів, уникнути необхідності залучення нових короткострокових кредитів за високими ставками, а також мінімізувати ризик дефолту. Водночас підприємство зберігає ділову репутацію і демонструє конструктивну позицію щодо пошуку рішень, що сприяє збереженню довіри інвесторів та кредиторів.

Запропонована реструктуризація має такі додаткові переваги:

- забезпечення тимчасового вивільнення коштів для фінансування основної діяльності підприємства;
- зменшення потреби в залученні нових кредитів на не вигідних умовах;
- підтримка платоспроможності та уникнення ризику дефолту;
- збереження ділової репутації та довіри з боку партнерів;

Водночас реструктуризація облігацій не буде розглядатися як єдиний захід, а буде частиною комплексної стратегії фінансового управління. Зокрема, активне управління кредиторською заборгованістю, що передбачає оптимізацію строків розрахунків із постачальниками, уникнення надмірної концентрації короткострокових зобов'язань та запровадження системи моніторингу поточних платежів. Ефективне управління зобов'язаннями дозволить уникнути касових розривів, штрафів, судових спорів і додаткових фінансових втрат.

Варто ще розглянути залучення цільового кредитного фінансування на пільгових умовах для модернізації виробничих ліній або поповнення обігового капіталу. Раціональне використання кредитних ресурсів дозволяє забезпечити додаткові фінансові потоки для фінансування виробничих процесів та інвестиційних проєктів без необхідності залучення додаткового власного капіталу. Це особливо актуально у періоди розширення виробництва або модернізації обладнання. Водночас, кредитування потребує ретельного планування термінів та розмірів погашення для уникнення перевантаження платоспроможності підприємства. Економічний ефект від використання кредитних ресурсів досягається за рахунок підвищення обсягів виробництва і реалізації, зниження собівартості за рахунок масштабування виробництва, а також можливості впровадження інноваційних технологій. Відповідне управління кредитними зобов'язаннями знижує ризик виникнення кризових ситуацій, пов'язаних із дефіцитом обігових коштів. У разі погодження реструктуризації облігацій з інвесторами зростає ймовірність отримання позитивного рейтингу довіри, що, своєю чергою, полегшить залучення зовнішніх фінансових ресурсів у майбутньому.

Реструктуризація виплат за облігаціями у поєднанні з інструментами управління кредиторською заборгованістю, цільовим кредитуванням та стратегічним фінансовим плануванням створює реальну передумову для стабілізації фінансового стану ТОВ «Пирятинський сирзавод». Реалізація цих заходів сприятиме зниженню ризику неплатоспроможності, покращенню ділової репутації підприємства та формуванню позитивної динаміки розвитку в умовах сучасних викликів.

3.3. Обґрунтування впливу запропонованих заходів на фінансову стійкість і результати діяльності підприємства

Запровадження заходів щодо оптимізації структури капіталу має суттєвий вплив на фінансову стійкість підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод». В умовах економічної нестабільності, спричиненої повномасштабним вторгненням, підприємство зіткнулося зі значною фінансовою напругою, що призводило до збитковості. Емісія корпоративних облігацій, здійснена до початку воєнних дій, створила значне боргове навантаження. Проте, після 24 лютого 2022 року, обслуговування цих зобов'язань стало надмірно обтяжливим. Саме тому комплексні заходи, що включають реструктуризацію виплат за облігаціями (зокрема, запит на відстрочку на 2 роки), активне управління кредиторською заборгованістю та раціональне використання цільового кредитного фінансування, є критично важливими для стабілізації та підвищення прибутковості підприємства.

Зменшення кредиторської заборгованості позитивно впливає на фінансовий стан підприємства, що проявляється у зростанні обсягу виробництва та чистого доходу від реалізації продукції. Краща платоспроможність дозволяє своєчасно закуповувати необхідні матеріали, підвищуючи обсяги виробництва, що відображається у зростанні виручки. Одночасно, оптимізація взаємовідносин з постачальниками сприяє зниженню повних витрат, зокрема за рахунок зменшення штрафних санкцій і покращення умов постачання.

Кредитування дозволяє підприємству залучити додаткові фінансові ресурси, що безпосередньо впливає на збільшення обсягу виробництва та чистого доходу від реалізації продукції. Залучені кошти дають змогу оновити та модернізувати основні засоби, що підвищує їхню віддачу та загальну продуктивність праці. Зростання середньорічної вартості основних засобів і активів свідчить про інвестиції в розвиток виробництва, що підвищує конкурентоспроможність підприємства. Завдяки кредитним ресурсам підприємство може оптимізувати витрати, що проявляється у зниженні витрат на 1 гривню чистої виручки, незважаючи на загальне зростання повних витрат через розширення виробництва.

Позитивна динаміка рентабельності діяльності, активів та власного капіталу свідчить про ефективне використання залучених коштів і зростання прибутковості підприємства. Таким чином, кредитування є важливим інструментом, який сприяє стабілізації фінансового стану ТОВ «Пирятинський сирзавод» та забезпечує умови для сталого розвитку і підвищення економічної ефективності.

До реструктуризації виплат за облігаціями ТОВ «Пирятинський сирзавод» стикалося зі значною фінансовою напругою, що призводило до збитковості діяльності (показники прибутку та рентабельності були негативними). Виплати за облігаціями суттєво збільшували повні витрати, що знижувало чистий прибуток і операційну рентабельність підприємства. Запропонована реструктуризація виплат дозволяє зменшити фінансовий тиск, що сприяє покращенню основних економічних показників, зокрема зростанню прибутку. Це позитивно впливає на ефективність використання активів і власного капіталу, підвищуючи їх рентабельність і продуктивність праці. Зменшення витрат на 1 грн. чистої виручки свідчить про покращення контролю за собівартістю продукції та більш раціональне управління ресурсами.

Прямий вплив реструктуризації виплат за облігаціями та інших оптимізаційних заходів на ключові показники діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» демонструє таблиця 3.2.

Таблиця 3.2.

Вплив реструктуризації виплат за облігаціями на основні показники діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Показники	Од.вим.	Період		Відхилення	
		2024 р.	Прогноз 2025-2026 рр.	абсол., +/-	відн., %
Чистий дохід від реалізації основної продукції	тис.грн.	2 010 114	2 120 000	109886	5,47
Повні витрати	тис.грн.	2 048 000	1 945 600	-102400	-5,00
Прибуток від операційної діяльності	тис.грн.	12 425	65 000	52575	423,14
Чистий прибуток	тис.грн.	-37 879	38 000	75879	-200,32
Середньорічна вартість основних засобів	тис.грн.	74 023	76 000	1977	2,67
Продуктивність праці основної продукції	грн./осіб	3771,32	4200,01	248,69	11,37
Витрати на 1 грн. чистої виручки від реалізації	грн.	0,99	0,92	-0,07	-7,07
Віддача основних засобів	грн./грн.	6,79	7,15	0,36	5,30
Рентабельність діяльності (продажів)	%	-1,88	3,08	4,96	-263,83
Рентабельність активів	%	-5,34	4,12	9,46	-177,15
Рентабельність власного капіталу	%	-28,61	10,00	38,61	-134,95

Джерело: розраховано і складено автором.

Аналіз таблиці 3.2 свідчить про позитивний вплив запропонованих заходів на фінансові показники ТОВ «Пирятинський сирзавод». Покращення прибутковості підприємства (зростання операційного та чистого прибутку) є прямим наслідком зростання доходів і зниження витрат. Зокрема, чистий прибуток переходить з від'ємного значення -37 879 тис. грн у значне позитивне

38 000 тис. грн, що становить приріст на 75 879 тис. грн. Це підтверджує, що заходи зі зменшення кредиторської заборгованості, ефективне використання кредитних ресурсів та реструктуризація виплат за облігаціями усувають основні фактори збитковості та відновлюють фінансове здоров'я підприємства.

Підвищення середньорічної вартості основних засобів і активів свідчить про оновлення або кращу експлуатацію обладнання, що збільшує виробничий потенціал. Збільшення середньорічної вартості власного капіталу демонструє зростання фінансової стійкості та інвестиційної привабливості підприємства. Показники продуктивності праці та рентабельності підтверджують підвищення ефективності виробництва і використання ресурсів. Зменшення витрат на 1 грн. чистої виручки свідчить про покращення контролю за собівартістю продукції та більш раціональне управління ресурсами.

Детальніше простежити динаміку фінансових показників із врахуванням заходів реструктуризації можна в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Прогноз фінансових результатів ТОВ «Пирятинський сирзавод» в результаті реструктуризації виплат по облігаціях

Показники	2023	2024	2025 (прогноз)	2026 (прогноз)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	21 576	12 425	31 707	33 293
збиток	(-)	(-)	(-)	(-)
Інші фінансові доходи	1 181	8 168	8 500	8 500
Інші доходи	186	203	220	220
Фінансові витрати	(61530)	(58 642)	17 821	18 278
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток			22 606	23 735
збиток	(38 588)	(37 879)	(-)	(-)
Чистий фінансовий результат:				
прибуток			18 537	19 463
збиток	(38 588)	(37 879)	(-)	(-)

Джерело: розраховано і складено автором.

Як видно з таблиці 3.3, після впровадження заходів із реструктуризації облігаційних виплат фінансові результати ТОВ «Пирятинський сирзавод» поступово покращуються. Якщо в 2023 і 2024 роках підприємство зазнавало збитків — 38 588 тис. грн та 37 879 тис. грн відповідно, то вже у 2025 році очікується отримання чистого прибутку в розмірі 18 537 тис. грн, а в 2026 році — 19 463 тис. грн. Це стало можливим завдяки значному зниженню фінансових витрат, які у 2024 році становили 58 642 тис. грн, а в наступні два роки прогножуються на рівні близько 18 тис. грн. Детальний прогноз фінансових результатів підкреслює позитивні зміни, які мають відбутися завдяки впровадженню заходів. Зокрема, очікується зменшення фінансових витрат на 53,3% — з 58 642 тис. грн до 27 379 тис. грн у прогностичному періоді. Така економія дає змогу перейти від збитків до прибутку як до оподаткування, так і після нього. Крім того, суттєво зростає прибуток від операційної діяльності: з 12 425 тис. грн у 2024 році до 31 707 тис. грн у 2025 і 33 293 тис. грн у 2026 році. Інші доходи залишаються стабільними, що також позитивно впливає на загальний результат. Загальна динаміка свідчить про поліпшення фінансового стану підприємства та дає підстави розраховувати на подальше зростання.

Отже, підсумовуючи, заходи зі зменшення кредиторської заборгованості, раціональне кредитування та реструктуризація виплат за облігаціями мають комплексний позитивний вплив на всі основні економічні показники підприємства, підвищуючи його конкурентоспроможність та стабільність на ринку. Підвищення ефективності формування фінансових ресурсів підприємства вимагає системного підходу до зміцнення власного капіталу, що є базовим фактором фінансової стабільності. Загалом, реалізація запропонованих рекомендацій формує передумови для зростання рентабельності, збільшення інвестиційної привабливості та довгострокової економічної стабільності. Таким чином, заходи підвищують здатність ТОВ «Пирятинський сирзавод» успішно функціонувати в умовах ринкової економіки і забезпечують стійкий розвиток підприємства в майбутньому.

Висновки до розділу 3

У розділі 3 проведено ґрунтовний аналіз проблем, що виникають у процесі формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «Пирятинський сирзавод». Виявлено низку внутрішніх та зовнішніх чинників, які негативно впливають на ефективність фінансової діяльності підприємства. Детальний аналіз підтвердив необхідність впровадження системних заходів для удосконалення фінансової політики підприємства. Виявлені проблеми стали підґрунтям для розробки практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності формування і використання фінансових ресурсів.

Результати прогнозних розрахунків, представлені у розділі, чітко продемонстрували позитивний вплив цих заходів на фінансову стійкість та прибутковість підприємства. Такий підхід дозволить оптимізувати фінансові потоки і зміцнити загальну економічну стійкість ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Отже, комплекс запропонованих заходів створює умови для стабільного економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Пирятинський сирзавод». Розділ 3 демонструє практичну значущість дослідження та його внесок у вдосконалення фінансової політики підприємства.

ВИСНОВКИ

У ході виконання роботи було здійснено комплексний аналіз теоретичних аспектів формування та використання фінансових ресурсів на підприємствах. Було досліджено сутність фінансових ресурсів, їх класифікацію, джерела формування та роль у забезпеченні стабільного функціонування підприємств. Теоретичні положення дали змогу глибше зрозуміти механізми управління фінансами і підкреслити значення ефективного розподілу фінансових ресурсів для підвищення економічної спроможності підприємства. Аналіз наукових підходів дозволив виокремити ключові напрями удосконалення фінансової діяльності. Розглянуті теоретичні основи заклали фундамент для подальшого практичного дослідження на прикладі ТОВ «Пирятинський сирзавод». Отже, теоретичні знання стали базою для глибокого розуміння фінансових процесів на підприємстві.

Наступним етапом було проведення аналізу існуючого законодавчого регулювання фінансових відносин на підприємствах. Було вивчено нормативно-правові акти, які визначають правила формування, використання і контролю фінансових ресурсів. Виявлено, що законодавча база є достатньою, але потребує удосконалення для більш чіткого регулювання сучасних фінансових процесів. Також було зазначено необхідність узгодження законодавства із новими економічними викликами та тенденціями. Аналіз законодавчих норм дав змогу визначити ключові правові аспекти, що впливають на ефективність фінансової діяльності. Це створило підґрунтя для подальшої оцінки проблем і розробки рекомендацій.

У процесі дослідження виявлено низку проблем і недоліків у економіко-правовому забезпеченні фінансових процесів на підприємстві. Зокрема, простежується недостатній рівень оптимізації структури фінансових ресурсів, що знижує фінансову стійкість. Також виявлено проблеми з адаптацією фінансової політики до змін ринкових умов і законодавчих вимог. Недосконалість контролю за використанням фінансових ресурсів веде до

неефективності і підвищення фінансових ризиків. Окрім того, існують складнощі з мобілізацією додаткових фінансових ресурсів для розвитку. Ці недоліки обґрунтовують необхідність удосконалення системи економіко-правового забезпечення.

Враховуючи виявлені проблеми, у роботі розроблено пропозиції та рекомендації щодо удосконалення економіко-правового забезпечення формування і використання фінансових ресурсів. Пропонується посилити внутрішній контроль, впровадити ефективні механізми планування і прогнозування фінансових потоків. Рекомендовано модернізувати нормативно-правову базу підприємства з урахуванням змін у законодавстві і ринкових тенденцій. Крім того, наголошено на важливості підвищення кваліфікації фінансового персоналу та використання сучасних інформаційних технологій. Реалізація цих заходів має сприяти підвищенню прозорості і ефективності фінансових процесів. Такі кроки забезпечать більш стабільне і прогнозоване фінансове положення підприємства.

В ході дослідження визначено основні чинники, що впливають на ефективність використання фінансових ресурсів в умовах змінної економічної ситуації. До них належать внутрішні фактори, як-от організація фінансового менеджменту, а також зовнішні — макроекономічна кон'юнктура, законодавчі зміни, конкуренція на ринку. Виявлено, що гнучкість фінансової політики та адаптивність підприємства до зовнішніх викликів є ключовими для підтримання стабільності. Аналіз показав, що ефективне управління ризиками та оптимізація структури капіталу сприяють мінімізації негативних наслідків економічних коливань. Визначення цих факторів дає змогу підприємству своєчасно реагувати на зміни і підтримувати фінансову стійкість. Таким чином, врахування зовнішніх і внутрішніх чинників є необхідною умовою для успішної фінансової діяльності.

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, слід зазначити, що системний підхід до формування і використання фінансових ресурсів є ключем до підвищення ефективності роботи підприємства. Теоретичний аналіз, законодавче вивчення, виявлення проблем і розробка рекомендацій створили

повну картину економіко-правового забезпечення фінансової діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». Запропоновані заходи сприятимуть зміцненню фінансової бази підприємства, зниженню ризиків та покращенню конкурентних позицій. Важливо, що ці рекомендації враховують сучасні економічні умови і перспективи розвитку. Реалізація запропонованих рішень забезпечить не тільки стабільний фінансовий стан, а й довготривалий успіх підприємства. Таким чином, дослідження має практичну значущість і може бути використане для подальшого вдосконалення фінансової політики підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нечипоренко А. В., Рибалкіна А. О. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8361>
2. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси підприємств: грошові кошти чи щось більше? *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 14. С. 28-31
3. Мішина С. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві. Харків : ХНЕУ, 2015. 110 с.
4. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави : монографія. Київ : НІОС, 2007. 175 с.
5. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
6. Гриценко Л. Л., Деркач Л. С. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2021. № 2. С. 79-87.
7. Масюк Ю., Шкода А. Особливості формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. (34). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-27>
8. Петрук О. М., Трусова Н. В., Полчанов А. Ю., Довгалюк В. В. Фінансові ресурси електротранспортних підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8556>
9. Адонін С. В., Касімова, Т. О. Управління фінансовими РЕСУРСАМИ підприємства в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2022. №11. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.11.39>
10. Гуржий Т. О. Динаміка джерел і структури фінансових ресурсів домогосподарств. *ІнтелектХХІ*. 2018. №4. С. 58-63.
11. Пилип'як О.В., Майор О.В. Попович Ю.Г. Теоретичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів на підприємстві в сучасних умовах. *Економіка і управління*. С. 88-951/2022

12. Бізонич Д.В. Фінансові ресурси підприємств житлово-комунального господарства в умовах децентралізації сучасної України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 11. С. 90-97.
13. Багацька К.В., Блакита Г.В. Фінансування комунальних підприємств в умовах бюджетних обмежень. *Вісник КНТЕУ*. 2021. 5. С.100–111.
14. Багацька К. Фінансування комунальних підприємств: європейський досвід. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 3. С. 110-118.
15. Згадова Н. С., Павленко Г. М., Паненко О. Є. Оптимізація та безпека структури капіталу в аграрних підприємствах. *Агросвіт*. 2023. № 15- С. 52-57.
16. Мавлева Д., Лиса О. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-52>
17. Вараксіна О.В., Перебийніс А.В. Управління фінансовими ресурсами як ключовий чинник формування конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. No 30. С. 28–31. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/7.pdf
18. Великий Ю.М., Топоріна Є.В. Методичні аспекти оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. No 12. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2018/93.pdf
19. Гвоздей Н.І., Бондарук І.С., Вінницька О.А. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз : зб. наук. праць*. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. Том 28. No 1. С. 216–221. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1480/6565656606>

20. Дорохова Л.М., Недільська Л.В. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Бізнес Інформ*. 2017. No 1. С. 241–246. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_1_39
21. Кустрич Л.О. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств на регіональному рівні. *Агросвіт*. 2018. No 1. С. 18–24. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/1_2018/4.pdf
22. Нечипоренко А.В., Рибалкіна А.О. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. No 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/87.pdf
23. Нікольчук Ю., Небжицький Б., Савчук О. Фінансова стійкість як індикатор ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. No 1. С. 220–225. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/03/2023-314-33.pdf>
24. Стороженко О.О., Шейко О.П., Романенко Т.В. Теоретичні аспекти формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Випуск 29. Частина 2. С. 133–137. URL: <http://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/221/216>
25. Гайбура Ю.А. Моніторинг фінансових результатів: сутність і підходи. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 28(2). С. 101–105.
26. Глушко А. Д., Грачова А. О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7106>.
27. Говоруха В. В., Васильєва В. Г. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Науковий журнал «ЛОГОС. Мистецтво наукової думки»*. 2018. №1. С. 36-38.
28. Королюк Т., Кравчук Н., Карп І. Стан та тенденції розвитку організації документообігу в інформаційній системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2020. Том 67. № 6. С. 79-89.

29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон (№ 996-14) : [прийнято Верховною Радою України 19.07.1999] // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL:: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

30. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами і доповненнями [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. URL:: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : [затверджено наказом Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.1999] // Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : [затверджено наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999] // Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : [затверджено наказом Міністерства фінансів України №353 від 28.12.2000] // Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z004701#Text>

35. Рзаєв Г. І., Драгочинська Д. О. Обліково-аналітичні процедури підтримки безпеки формування доходів, витрат і фінансових результатів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 1. С. 62-65.

36. Рзаєва Т. Г., Серветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 3. С. 121-124.

37. Сіліна І.В., Хацер М.В. Управління фінансовим станом підприємства в кризових умовах. *Економіка та держава*. 2015. № 11. С. 85–88.
38. Соколова Л. В., Верясова Г. М., Соколов О. Є. Ретроспективний аналіз фінансових результатів функціонування суб'єктів господарювання України. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 31. С. 376-385.
39. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.
40. Заїчко І. В. Бюджетна політика в системі забезпечення фінансової безпеки : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Чернігів, 2020. 265 с.
41. Учасники проектів Вікімедіа. Пирятинський сирзавод – Вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Пирятинський_сирзавод.
42. Пирятинський сирзавод [Електронний ресурс] // Сайт «Молочний Альянс». – Режим доступу: <https://milkalliance.com.ua/company/enterprises/piryatinskijzirzavod/>.
43. Ковальчук Н.О. Узагальнення та систематизація наукових підходів до визначення поняття активи / Н.О. Ковальчук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal>.
44. Чернецька С.А. Аналіз активів підприємств. Облік, аналіз, аудит. 2013. С. 332.
45. Лещук В. П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч. посіб. / Кравчук О. М., Лещук В. П. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 504 с.
46. Ткаченко І.П. Управління фінансовими ресурсами підприємств: аналіз джерел їх формування та підвищення ефективності використання/ І.П.Ткаченко, Ю.С. Вернигора, І.Л. Чайка // Інвестиції: практика та досвід.-2012. – №7. – С.55-59.
47. Ghrabovescjkyj В. Je. (2009) Ekonomichnyj analiz [Economic analysis]. Available at: http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomichniy_analiz_-_grabo?vetskiy_bye.

48. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: [навч. посіб.] / М.Я. Коробов. – К.: «Знання», КОО, 2000. – 378 с.
49. Левкович О. В., Воробйова А. О. Аналітичні основи ліквідності та платоспроможності підприємства. Ефективна економіка. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10307>.
50. Приходько Я. В. Теоретичні підходи до визначення та оцінки платоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Я. В. Приходько // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, №4/2013 – Режим доступу до ресурсу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/782961D82F1A49A57C66776E9FE2E37.pdf>.
51. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII : станом на 8 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>.
52. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>.
53. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 1 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
54. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII : станом на 2 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
55. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР : станом на 18 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр#Text>.
56. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР : станом на 16 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр#Text>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"	Дата (рік, місяць, число)	2024 01 01
Територія	ПОЛТАВСЬКА	за ЄДРПОУ	00446865
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОПІГ ¹	UAS3040090010096696
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КОПФІ ²	240
Середня кількість працівників	559	за КВЕД	10.51
Адреса, телефон	вулиця Сумська, буд. 1, м. ПИРЯТИН, ЛУБЕНСЬКИЙ РАЙОН, ПОЛТАВСЬКА обл., 37000, Україна		28657

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДКСУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	983	272
первісна вартість	1001	8 385	8 442
накопичена амортизація	1002	7 402	8 170
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	85 683	76 889
первісна вартість	1011	323 315	339 601
знос	1012	237 632	262 712
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	21 059	19 008
Усього за розділом I	1095	107 725	96 169
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	207 823	236 952
виробничі запаси	1101	49 441	44 895
незавершене виробництво	1102	3 730	7 327
готова продукція	1103	154 405	184 537
товари	1104	247	193
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	156 834	167 861
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 006	7 880
з бюджетом	1135	4 055	10 984
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	260
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	18	25
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	110 861	80 025
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 122	129
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	113 022	122 293
готівка	1166	112	43
рахунки в банках	1167	112 910	122 250
Витрати майбутніх періодів	1170	142	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	4 130	1 576
Усього за розділом II	1195	606 013	627 725
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	713 738	723 894

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 350	13 350
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	7	-
смісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	2 507	2 507
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	175 949	136 994
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	191 813	152 851
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	184 595	180 255
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	184 595	180 255
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	62 336	139
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	3 141	4 017
товари, роботи, послуги	1615	70 364	85 983
розрахунками з бюджетом	1620	3 738	1 632
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 392	-
розрахунками зі страхування	1625	1 464	1 525
розрахунками з оплати праці	1630	5 003	5 690
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	444	3 647
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	3	3
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	175 517	270 787
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	10 509	11 330
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	4 811	6 035
Усього за розділом III	1695	337 330	390 788
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	713 738	723 894

Керівник

Бартошак Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Креу Україна»
26.04.2019

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
			2024	01	01
	(найменування)	за ЄДРПОУ	00446865		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2023 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 718 306	1 753 605
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 600 742)	(1 526 469)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	117 564	227 136
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	57 287	80 013
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(22 384)	(20 642)
Витрати на збут	2150	(77 616)	(70 542)
Інші операційні витрати	2180	(53 275)	(55 708)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	21 576	160 257
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 181	746
Інші доходи	2240	186	5 063
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(61 530)	(38 557)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(1)	(5 086)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	122 423
збиток	2295	(38 588)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	(8 875)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	113 548
збиток	2355	(38 588)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(7)	(21)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(7)	(21)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(7)	(21)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(38 595)	113 527

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 488 213	1 335 940
Витрати на оплату праці	2505	102 205	86 170
Відрахування на соціальні заходи	2510	20 906	21 884
Амортизація	2515	30 831	25 989
Інші операційні витрати	2520	96 959	91 388
Разом	2550	1 739 114	1 561 371

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Бартошак Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижача Тетяна Борисівна

Додаток В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"	Дата (рік, місяць, число)	2025 01 01
Територія	ПОЛТАВСЬКА	за ЄДРПОУ	00446865
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОТТГ І	UA53040090010096696
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КОПФГ	240
Середня кількість працівників	2 533	за КВЕД	10.51
Адреса, телефон	вулиця Сумська, буд. 1, м. ПИРЯТИН, ЛУБЕНСЬКИЙ РАЙОН, ПОЛТАВСЬКА обл., 37000, Україна		28657

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "ч" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2024 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код ридика	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	272	176
первісна вартість	1001	8 442	8 503
накопичена амортизація	1002	8 170	8 327
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	76 889	71 157
первісна вартість	1011	339 601	353 568
знос	1012	262 712	282 411
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Заборгованість за внесками до статутного капіталу інших підприємств	1036	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	402
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	19 008	27 575
Усього за розділом I	1095	96 169	99 310
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	236 952	311 085
виробничі запаси	1101	44 895	46 541
незавершене виробництво	1102	7 327	8 510
готова продукція	1103	184 537	254 715
товари	1104	193	1 319
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити нерестраховані	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	167 861	171 542
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	7 880	7 696
з бюджетом	1135	10 984	13 192
у тому числі з податку на прибуток	1136	260	260
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	25	21
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	80 025	43 658
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	129	2 059
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	122 293	44 572
готівка	1166	43	1
рахунки в банках	1167	122 250	44 571
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка нерестрахованих у страхових резервах у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1180	-	-
	1181	-	-

резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 576	2 342
Усього за розділом II	1195	627 725	596 167
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	723 894	695 477

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 350	13 350
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
смісний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	2 507	2 507
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	136 994	96 084
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	152 851	111 941
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	180 255	220 645
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	180 255	220 645
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	139	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	4 017	6 968
товари, роботи, послуги	1615	85 983	92 696
розрахунками з бюджетом	1620	1 632	2 195
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	1 525	1 691
розрахунками з оплати праці	1630	5 690	6 393
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	3 647	1 961
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	3	3
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	270 787	230 919
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	11 330	13 051
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комовий доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 035	7 014
Усього за розділом III	1695	390 788	362 891
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	723 894	695 477

Керівник

Бартошак Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна

1 Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»
15.04.25 / Усманік В.В.

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"	Дата (рік, місяць, число) за СДРПОУ	КОДИ		
			2025	01	01
			00446865		

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2024 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 010 114	1 718 306
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 886 260)	(1 600 742)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	123 854	117 564
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	33 173	57 287
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(29 831)	(22 384)
Витрати на збут	2150	(78 197)	(77 616)
Інші операційні витрати	2180	(36 574)	(53 275)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	12 425	21 576
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	8 168	1 181
Інші доходи	2240	203	186
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(58 642)	(61 530)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(33)	(1)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-